کلاورۆژنەی دەنۆڕێتە گیانی خانی
بەزێڕ ناوی دەنووسنەوە لەسەر تابلۆی کوردستانی
ئەی شاعیری پایەداری ئەم دەڤەرە
تۆ نەک هەر خۆت...
داستانەکەی مەم و زینیشت ڕابەرە
عەشقێک کە تۆ کردت بەئایەتی جوانی
بەکوێرایی چاوی هەموو ڕۆمی و عەجەم
بانگی ئازادیخوازانیش کردی بەسەر دێری ژانی
ئەم کوردستانە سەرجەمی جێژوانی عەشقی تۆیە
دیوانی شیعر و نامەتە
پەڕەی بێگەرد و خاوێنی بەردەمی نووکی خامەتە
شیعری تۆیە ئالای ئێمە
ئالای خۆمان داناگرین
ئێمە تۆرەمەی خولوودین، بۆیە دەمێنین نامرین
خانی قوربانی نامەت بم، قوربانی خاکی یەکگرتووت
قوربانی عەشقی پیرۆز و ناوی هەرگیز لەناو نەچووت
هەر ئیتیفاقی کوردانە
دەرمانی دەرد و زامانە
هەر مرۆڤی کوردی دلێر
مەبەست و نیاز و سامانە

***

چراوگ

١٩٥٥/١/٧

دڵم وەک مەل خستە سەردەست
هەڵۆی چاوت بۆی دانەهات
خۆم دەمەوێت قوربانت بم
بەختی ڕەشم بۆ کوێم دەبات؟!
من لەشەختەی بێ سۆزیتا
وا گیانیشم بەستوویەتی
بۆچی تینێک ناکات بەتیر

خۆ چاوت خۆی خستوویەتی؟!
من مەولەویم و کۆماسی
دەروێش وەلیم و کاکە مەم
خۆت بەولاوە کێ شایانە
تامن هاواری بۆ ببەم؟!
لەمەیکەدەی ئەندێشەدا
پڕم وەکوو سوراحی مەی
ئەم مەیکەدە وێران دەبێ
ئەگەرجاری سەری نەدەی
چراوگێکم بۆ هەڵکە
دەستەچیلەت ئەشعارم بێ
ڕێناست لەم دەیجوورەدا
ناڵەی سۆز و ئازارم بێ
من هەندێکم لەخودی خۆت
بۆ ببمە پۆڕێکی خوراو
نەیجەی قامیشەلانی تۆم
مەمکە بەنایی دابڕاو
کەخوا وەکوو دیارییەک
تۆی خستە ناو باخی گوڵان
وەک بولبولێکی کوردی خوێن
منیشی خستە سەرچڵان

***

هونەری جوان

(بۆ منداڵان)

١٩٩٣/١٢/١٣

هونەر تابلۆ و ئاوازە
شیعر و سروود و ڕازە
هۆرە، گۆرانیی شوانە
شمشاڵ، بانگی ژوانە
دوم دوم دوم دەنگی تەپڵە

چەپ چەپ چەپ هارەی چەپڵە
دن دن دن عوود و تارە
وژ وژ وژ بای بەهارە
بولبول خۆشخوانی باخە
بەستە هەڵچوونی ناخە
سۆزیش بای بەیانییە
قەتار خورەی کانییە
بەهار شایی سروشتە
کوردستان... ئەم بەهەشتە
سەربەست و ئاوەدان بێ
بۆ هەژاران باوان بێ
ئاشتی خەونی هەمووانە
هونەر بەهرەیە و جوانە
من هونەرم خۆش دەوێ
جەختێکە بۆم هەڵکەوێ.

***

بۆ ئافرەتان

١- وەکوو دایک سەرم لە ئاستی پێتایە
وەکوو خوشکیش سەرم قەڵغان
ناخم سوپەر، چاوم دۆعای چاوەزارە
وەک خۆشەویست، لەناخمدا هەر ناوی تۆیە نازارە
کە هاوسەر بی، بەرۆح یەکین
جەستە دوانین...
کە بووین بەباوک و دایک خوا ئەزانێ چەندێ جوانین!

٢- باشە وەرن چاوی کچێ بخەنە نێو شیعرێکەوە
گوڵێک بێنن بیکەن بەیەخەی باخاندا
ئێوە بڵێن کامیان جوانە؟!
پیری موغان، بۆ دەروێشان کامیان دەکاتە ناو جامێ؟!
کامیان دەکاتە سەروێردی نوێژی سوبح و زیکری شامێ؟!

کامیان دەبێ بەتەوار و لەسەرەوە دێتە خوارێ،
وەکوو سۆزی وەلی بۆ شەم
بەسەر شیعرا دادەبارێ؟!

٣- بێن کوردستان دۆڵا و دۆڵ کەین،
بێن مۆبەد و مەیکەدەمان هەمووی چۆڵ کەین،
بێن بگەڕێین لەفەرهەنگی پێداویستا، چی پێویستە
بینووسین و ئەزبەری کەین...
بەبێ ئافرەت بۆچی چاکە؟
ئافرەت جووتی هەموو تاکە!

٤- ئافرەتەکان ئەوەندەی من خۆشم دەوێن
ئێوە جوان بن!
ئێوە هەموو خان و مان بن!
ئێوە جامی لێوانە بن،
ئێوە کێشی شیعرەکانی من و وەلی دێوانە بن!
ئێوە دایکی ڕۆڵە کوردی سەربزێو بن،
ئێوە سروودی سەر لێو بن.
ئێوە هاوسەر، ئێوە بووک و ئێوە دڵدار
من و شیعریش پۆیلانەین و بەسەرتانا هەڵدراوین!
من و شیعریش چرایەکین لە باخانا هەڵکراوین!
بەژنی ئێوە درەختێکە ئێمەی منداڵ
وەکوو سروودی گرۆگاڵ
هەڵدەزنێین بەقەدتانا...
پەل دەهاوین!
ئێوە نهێنی ئەم بوونەن، ئێمە بەئێوەوە ماوین!

٥- پەنجە بێنن بەسەر دڵما
پەرچەم بدەن بەسەر گوڵما
دەبم بەچامەکەی ئێلزا
لەبەر لێژگەی چەنە و کوڵما!

***

خەڵوە

١٩٩٣/٧/١

کە دەچمەوە نێو ناخی خۆم
ئیتر دەبم بەخەڵوەتی و گۆشەگیری ئەو دەبەرە
تەنها مۆمێکی داگیرساو لەسەر ڕەفەی خەم لێنیشتووم
دانراوە... بوونی تۆیە!
جار جار وەها گەورە دەبێ لەبەرچاوم
دەڵێی –نامەخوا– ئاسۆیە!
من و خەڵوەم دەبین بەیەک...
ئەو دەفتەری فرمێسکی من دەکاتەوە،
ئەو خوێواوی زامانی من دەخواتەوە،
منیش لەوێ کوڕنووش دەبەم
بۆ هێزی باڵای عەشقی خۆم؛
دەتوێمەوە لە خودیدا
دەتوێتەوە لە خودمدا
ئەو کەسەی دێت من ببینێ ئەو دەبینێ
ئەوکەسەی دێت ئەو ببینێ من دەبینێ!
عەشقی باڵا، عاشقیشی هەر باڵایە
ئەم نهێنی ئەوی پێیە و ئەو نهێنی ئەمی تیایە!!
هۆ خەڵوەکەم. هۆ ناخی خۆم
دەرگەی خۆتم لێ دامەخە
چونکە هەر کات ئەندێشەیێک، دەمخاتە سەر
هەردوو باڵی
ئیتر دەبم بەڕووبار و، دایکی ڕووباریش دەریایە
دەریا... ڕازی کانی و جۆگە و ڕووباری شێتیشی تیایە.
من لە گێژاوی شێتیدا، بانگی عەشقم ئاشکرایە
نەدەستگیرم لامەبەستە و نەپێویستم بەچرایە!
دەچمە شوێنەواری (ئەلەست) بۆ وەڵامی خۆم دەگەڕێم،
بیرم نایە من چۆن وەڵامم دایەوە!

تەنها بۆ بارانی ئەوین شەقاری من کرایەوە
وشکەساڵی شیعر و ئەشکم هەر بەباران پاراو دەبێ
(شان)ی شیعرم جمەی دێت و چاوم زێگەی هەتاو دەبێ!
من شەرابی کووپەی دێرین لەگەڵ شیعرا تێکەڵاوکەم،
لە چاوی تۆ دەیخۆمەوە.
شوێنەواری ئەلەستەکان بەو مەستییە دەشۆمەوە!
لە حوزورام، پێکی (رەجعە)م لەدەستایە،
ڕێگەم دوورە... هەر بەتوێشووی ماچێکی تۆ، ئاغر ئاغر دەڕۆمەوە!
ڕۆیشتنەوەم بۆ خۆی زادی هاتنەوەیێکی لە نوێیە،
کەسم ناوێ خۆم شارەزام
خاچ لە کوێیە و ماچ لە کوێیە!

***

بۆ منداڵان

مناڵینە وەرن وەرن
باسی گوڵە ڕەنگینەکان بۆ لای هەنگەژاڵان بەرن
خەبەر بدەن وا بەهارە
چرۆ پۆپەشمینی دارە
هەڵاڵە تارای چلانە
ئاورنگ بریسکەی گوڵانە
کە باسی گوڵ کەوتە زارێ
بەسەر باخا هەنگ دەبارێ
لەم گوڵ بۆ ئەو گوڵ بازدانە
لەگەڵ گوڵان خۆسازدانە
پەیامی گوڵە نێرینە دەبەن بۆ مێ
بەلێو و دەم بەباڵ و پێ
زیندەوەریی هەر وا بووە
لە نێر و مێ پەیدا بووە
گوڵیش بۆن و بەرامەی خۆی
دەدا بەهەنگ و دەیهێنێ

لەناو قوڵکەی شانی پاکا دەیان چێنێ
ئەوسا دەبێ بەهەنگوین و ماڵ ئاوەدان
دەرمانی دەرد، دەرمانی ژان
هەنگوینی نێو هەنگەژاڵان
زۆر بەکەڵکە بۆ منداڵان.

***

وەرن

بەرەوتی سوارچاکانی شیعر

١٩٩٤/١١/٥

وەرن وەرن کۆبنەوە
شێختان پیری خەراباتە
شێختان پیرێکی سەربەستە
شێختان پیرێکی بەزاتە!
لە پێش دەمما پێکی پڕم
ئامادەیە بۆ هەڵدانی
ڕەقیب، ئادەی ئەگەر وەک من
لەڕێ و ڕەسمی وا دەزانی!
من چاوی جوان دەکەم بەجام
من شیلەی لێو دەکەم بەمەی
من ئەم پێکە چۆڕبڕ دەکەم
هەموو دنیا بڵێ نەکەی
کاتێ کە چاو دەبێ بەجام
کە ماچی دەم دەبێ بەمەی
ئیتر کافری موتڵەقی
بۆ ئەم بەستە سوجدە نەبەی
لە پێش دەمما جام و مەیە
خۆیشم دێوانەی ئەم خەمەم
دەمیش دەمی عەشقی نوێیە
من کاکە مەمی ئەم دەمەم
بۆ ناو ئاسمانی چاوانم
کۆتری چاوانت هەڵبدە

جێ وەنەوزت باوەشم بێ
سەگی دووروەڕ بەر پەڵ بدە
لەم حاڵەما تۆ حەڵاڵی
حەڵاڵ و حاڵم یەک شتن
زمانیشم ببڕنەوە
بۆ حاڵی وا دێمە وتن
سروودی نوێم مەی و جامە
کۆڕم کۆڕی عەشق و خەمە
من دەمەوێ گردی گیانم
هاوسەفەرەبێ بۆ ئەم ژەمە
کە کوردستان گوڵی وەک تۆ
بدا لە زوڵفی ئەشعارم
لەم عومرەشا بمدوێنی
وا دەزانیت هەرزەکارم!
گەر میوانی ناوەختەش بم
لە دەرگام دا بمگرە خۆت
ڕۆژێ قوربانیت پێویست بێ
بێ یەک و دوو، من دەمرم بۆت

***

بۆ شێخ محەمەدی خەطیب

علیکم بۆ کێ تۆ سەلام نەبی؟!
جەماعەت بۆچی، تۆ ئیمام نەبی؟!
تۆ خەتیب نەبی، گوێ ڕاناگرم
ئاڵای ئەم خەمە قەت داناگرم
میحراب و مینبەر بەتۆوە جوانە
یەکەی لازمی بۆ ئەو دووانە
بۆ هەموو نوێژێ قەصد و تەکبیری
بۆ ئایاتی خوا شەرح و تەفسیری
تۆ بە(إنما) لە خودا ترسی
بەشیت لە معنای (ئاية الكرسي)

ئیمامی هەموو ئیمامانی تۆ
پەناگەی سەدای (الأمان)ی تۆ
فتبَّت یدا ذلك الوغدِ
لە نوێژی عیشای ئەو شەوەی کردی
عیشای کەم و کۆ بۆ مەغریب بێنن
میحراب چۆڵ بکەن، مەلا ، مەمێنن
کوانێ (إمام الأئمة) کوانێ؟
بەرەو حەقیقەت بەچاو بڕوانێ
(صرخە الحق)ي (الله أکبر)
بۆ عیباد الله بکات بەرابەر؟
فتبت یدا هذا اللئیمِ
کوێرایی و کینە، بوون بەنەدیمی
بۆ کوشتنی تۆ ئەو دەستی داگرت
لای وابوو جمەی تأریخی ڕاگرت!
نووری ئیمانت دای لە چاوانی
چاویشی کوێر بێ بەخۆی نەزانی
تۆ جوابی (بلی)ی پرسی (ألست)ی
پشت بەقائلی (ألست) دەبەستی
بەڵات لێ دووربێ بمێنی بۆمان
خۆشەویستتری لە خۆم و خۆمان!

***

ڕۆیین

١٩٩٤/٤/١٠

کە تۆ ڕۆییت دڵم ڕۆیی
مەگەر ئەم دەرد و ئازارە بگاتە ئاستی بێ تۆیی!
هەموو ڕۆژێک دەیان شیعرم
دەخوێندەوە لە چاوانتا
لەژێر کەپری قژی خاوتا کەتۆ دەتدا بەسەرشانتا
بەبۆنی تۆ هەموو ناخم دەبوو بەشووشە بۆ عەترێ

سەرم سوڕمابوو ئەو باخەت
دەبێ کەی دەستی بۆ ببرێ!
خۆ تۆ نەتهێشت بەرەو گۆنات
پەپوولەی ماچی خۆم هەڵدەم...
لە باخی سینەتا دەستم وەکوو کاراسکی شێت بەردەم!
دەسووتێم و کەچی تۆ هەر بەدەردی من هیچ، نازانیت
لەلام حەیفە هەتا ئێستە کە نازانیت چەنێ جوانیت!

***

خوازیار

١٩٩٥/٥/١٣

تۆ منت کوشت، خوا نەیکوشتم
جام لە دوای جام شیعرت ڕشتم
وەک داستانی ئەفسانەکان
دەیگێڕنەوە پشتا و پشتم!
من چیم لە تۆ داوا کرد و
تۆ چۆن وەڵامت دامەوە!؟
تۆ وەک ئاهم تاوت سەند و
من وەک بەهەشت کرامەوە!
من خوازیاربووم نوقڵی لێوت
بکەم بەمەزەی عومری تاڵ،
لەسەر زاری ساوای جوانیت
ببم بەنەغمەی گڕ و گاڵ!
خۆ من دەمویست لەسایەتا
پەیامی شیعرم بگاتێ...
ژیانم وا شیرین ببێ
ساڵم ببێ بەسەعاتێ!!
بەخێرهاتی و بەخێر بڕۆی
پێی قایلم هەرچی بکەی،
زاری برینم دێتە سوێ...
دەست لەهەر کوێیەکم بدەی!

لەگەڵ عومرا کە ناکۆکم
دەڵێم نەکوو دڵ بخەوێ،
دڵی عاشق تەختی یارە...
بێ دڵ چۆن عەشق دەسکەوێ؟!

***

بۆ برای کۆچکردووم باوکی دوو شەهیدە جوانەمەرگەکان کاک شێخ عثمان قەرەداخی(١)

لەنوێ شیوەنمە، شیوەنمە ئەمڕۆ
بۆ (ڕێبوار) بگریێم، یا بۆ یادی تۆ!؟
ئەوە (سەردار)ە بانگ دەکا بابە...
چین چین ئەم گڵە لەسەر من لابە!
بابێم و بگریم لەگەڵ ڕێبوارا،
بەسەر دوا گوڵی وەرزی بەهارا...
لەگەڵ مەرگی تۆ ئەویش هەڵوەری
ئەی باوکی خەمی دنیای سەروەری!
هۆ کاکە عثمان سەری کێ شین کەم
دڵی کام تاوان پڕ لە برین کەم؟
تاوانی خوێنی سەرداری نۆدەم؟
یا ڕێبوارەکەی ڕێگاکەی عەدەم؟
ئەو گڕەی چووە ناخ و هەناوت،
زامێک کرایە دڵی سووتاوت
پیرەمەگروونێ دێنێتە خوارێ
بەرقی ڕۆچوونێ دەدا لەشارێ
ئیتر چۆن خورپە دڵت دانەخات؟
بۆ شوعلەی ژینت زریان هەڵنەکات؟
هۆ کاکە عثمان، بۆ بەجێت هێشتم؟
وەکوو وەعدی خوا هەر چاوەڕێتم!

(١) کاک شێخ عثمان ڕۆژی ١٨/٤/١٩٩٥ بەدەردێکی لەناکاو سەری نایەوە بەداخ و کەسەری شەهیدکردنی سەرداری قارەمان بەدەستی فاشییەکانی بەعس و شەهید بوونی ڕێبواری تێکۆشەر و ئەندازیار و ئەدیب بەدەستی تاوانبارێکی ناوخۆ ساڵی ١٩٩٢ لە سلێمانی.

(بەختیار) تینی ڕێ و هەنگاوت بوو
گریکی دڵ و سۆمای چاوت بوو...
چۆن بەجێت هێشتین، تۆ چۆن دڵت هات؟
تاکەی من بڵێم هەیهاتە هەیهات؟!
ئەی هاوڕێی عومرم، ئەی هاودەمەکەم،
ئەی جگەر سووتاو، ئەی هاوخەمەکەم،
سەفەرت دوورە و خۆت پێچایەوە،
گرێ کوێرەی خەم هەر نەکرایەوە.
دڵم وەک دڵت کوورەی ئاگرە
کە دڵ داخورپا، دنیا ئاخرە.
ئا لەو چرکەدا کە دڵت وەستا
چ قیامەتێک بۆ ئێمە هەستا!؟
من هەر ئەو داخە دڵم داخ دەکا
زامی کولاوەم پڕ لە زاخ دەکا
من لە ژوور سەرتا کاتی مەرگەسات
وەک تۆ پەیامی مەرگم بۆ نەهات!؟
ئاخۆ کەی دەمرم کێ دەگری بۆ من!؟
ناوم دەچێتە نێو ناوانی ون؟!

***

بۆ مامی گەورەم، مامۆستای مەزنمان مامۆستا عەبدولکەریم

٢٥/١١/١٩٨٩

هەرچی حەرفم هەس دانسقەی دڵمە
باخ و بەراو و گوڵزار و گوڵمە
هەمووی پێشکەشی دەست و خامەکەت
خاکی بەری ڕێی سوبح و شامەکەت
دەردت لەگیانم کەوێت شیفایە
شیفای دەردی من لەم حەولەدایە
نۆژدار... بتەوێت، هیچ پرسی ناوێ
هەردوو چاوەکەم دەدەم بەچاوێ

با مـــــامی گـــــەورەم چاوانی ڕوون بێ
بۆ خـــووا چیـــــیە (کن فـــیکون) بێ.

***

کوێربێ بووار، بڕووخێ پرد

١٩٨٧/٤/٢٢

«ڕیگن» چۆنی؟...
ئاخۆ ئێستەیش شێرپەنجەکانی ناوسکت پەل بەسراون؟
ئاخۆ چرای دەوروبەری پەیکەرەکەی (نیویۆرک)یش هەڵکراون؟
ئاخۆ ئێستەیش بۆ «زەخارۆف» «کۆشکی سپی» قوڕ بەسەرە؟
ئاخۆ ئێستەیش «مەدام کارتەر» بۆ سنووری «ئەفغانستان»
کڵاش لەپێ و بارەبەرە؟
ئاخۆ مافی توخمی مرۆڤ لەبازاڕی «واشنتۆن»دا، بە بەهایە؟
فرۆشیارە چاوسوورەکان «نیۆترۆن»یان لە چنگدایە؟
موغی کۆنی -سی. ئای. ئەی-تان
فەرمایشی «مەکارسی»یان لەسنگ دایە؟
چۆنی چاکی؟
ئاخۆ ئێستەیش هەر خەریکی سەرتاشینی بێ دەلاکی؟!
ئاخۆ ئێستەیش بۆ لاسایی،
هەر کاوبۆیەکی چالاکی؟
چۆنی چاکی؟...
تۆزێک گوێتم بۆ ڕاگرە، ئەگەر وەڵیای باب و داکی،
با لەتونێلی گوێتەوە دەنگم بڕوات...
بێزاری بێ نەکو شکات!
ئەی واعظی بێ تەیلەسان... وا نەزانیت
من شاعیرێکی زۆر وێژم،
یا بەدمەستی مەیخانەم و پەل ئەکوتم، مەی ئەڕێژم!
من هەر ویستم مستێ خۆڵی دەشتی دڵم،
هەڵدەم بەرەو دەم و چاوت،
بەرەو کەمپی گەشت و ڕاوت!

گوایا ئەڵێین فەخامەتتان گوربە و سەگتان زۆر خۆش ئەوێ!
ڕاپۆرتێکی سەیرم پێیە:
٣٠ فڕۆکەی «تورگۆت ئۆزاڵ» دایان بەسەر ٣ دێی کوردا
دێکان ئێستە وەک ژیلەمۆن!
دڵنیابە کەسیان نەمان وەکوو شاتێلا سەگ بخۆن!
- لەعنەت لەتۆو هەزار لەعنەت لەو کەسانەیش کە پیاوی تۆن-
وا بزانم ئێوەی بەڕێز، هەتا ئێستا کورد ناناسن!
وا بزانم ئێوەی بەڕێز، ئێجگار دژی دەنگوباسن
٣٠ فڕۆکەی تۆرگۆت ئۆزاڵ
دایان لەباڵ...
وەک تارمایی ڕەشی خەیاڵ
ئاگریان دا، ئەزانی چی؟... بێشکەی مناڵ!
دەنگوباسی «پارتی کار» و قوتابخانەی ئەم سەری ساڵ!
ڕاپۆرتێکی سەیرم پێیە:
مامە «کاوە»م دی لەخەوا،
«ئەژدەهاک»م دی لەشەوا
ماری شێرپەنجەی سەرشانی، ئەیان لووران لەبرسانا
ئەیان فیشکان لەترسانا
«لۆلۆ» و «گۆتۆ» چوونە «قۆپی»
«ئەسکەندەر» هات «داریۆش» تۆپی!
خەو هێنامی، خەو هێنامی...
بانگی «ألله اکبر»ە:
زەید و عەمرە یا عومەرە
ئەوا «بابک»ی خوڕڕەمی سەرلەشکرە
سوارچاکێکی پێ داگرە.
خەو هێنامی، خەو هێنامی
وا لەشکری «بەبە» و «ڕۆمی» بەیەکا دێن
شێخ و مەلا دەستەویەخەن!
کەچی هەموو هەر فێستەکەی «مەلای خەتێ» لەسەر ئەکەن!
خەو هێنامی...

ئەم دەربەنە «بازیان»ە
ئا ئەم گوندە «ئاو باریکە»
ئەم دوورگەیە «سەرەندیب»ە و
ڕێڕەوی خەو چەند تاریکە؟!
خەو هێنامی کش مەلیک بوو،
وتمان: ئۆخەی
چاوسوور وتی: نەخۆی، نەکەی!
خەو هێنامی خەم ئەباری،
چیا دەشتی کرد بەباری
خەڵکی لەخۆیان بێزار بوون
هەزار فسفس پاڵەوانیش بۆ سەرقفلانەی دووکانێ
سەگی هەوشاری ناو شار بوون!
خەو هێنامی... ئاشمان خەواند
دەستمان خستە سەر دەم و دڵ،
چاوەڕێ بووین ئەمە خوایە دەروونێکمان بۆ بێتە کوڵ!
خەو هێنامی... لوتکەی «قەندیل» وەکوو چراوگ هەڵکرا
وتیان وەرزی ڕەشبەڵەکە
با هەڵپەڕکێ شێخانەبێ،
نەء، هەڵپەڕکێ کوێخانەبێ
هەڵپەڕکێمان هەرچەپییە، نەء ڕاستەیە!
لەم عاستەیە، لەو عاستەیە!
خەوم زڕا، خەونم ڕۆیی
زەماوەندی «بناویلکە» بوو بەشانامەی ناوخۆیی
بای دەستی دێو دای لە ئێمە بۆیە خۆرمان لێ هەڵنایە
یا وەک ئەڵێن ئەمیش هەمووی ڕەزامەندی زاتی خوایە!
یا کورد ئەبوو وەکوو گەلان خووای بۆ خۆی بانگ کردایە،
ناوی کوردی لێ بنایە،
برا گەورەی نەویستایە!
بوون بە«مارەکەی شێخ هۆمەر» وا لە گەردنمان ئالاون
بە ئایینا چوونە سەرمان، جووتەیان گرت لەوێ زاون!

تەشتە ناتۆرەی گیراوە ئەکەن بەسەر جێ و ڕێماندا
ئەگەر هەنگاوێکیش بنێین پاژنە ئەنێن بەپێماندا.
چۆنی ڕیگن؟... کوردت ناسی؟
ئەڵێن پیاوێکی سەر ڕاسی!
توو چاوەکانی زەخارۆف لەسەر باڵی تورگۆت ئۆزاڵ
ملت درێژکە وەکوو داڵ،
لەوڵاتی عیشق و خەما...
لە وڵاتی خۆڵ و تەما
لووتکەی شاخە بڵندەکان ئەبڕنەوە!
ئاوڕووی تکاوی حوزەیران لەلای ئێمە ئەکڕنەوە!
ژاراوی مەرگ ئەکەن بەسەر ئاو و گڵا،
ئەکەن بەناو چاو و دڵا
هەر منداڵە و لانکەی ئەبێ بەئاگردان
هەر دڵدارە و ئاگر لە خەونی بەرئەبێ
هەر ئافرەتە و پیتی ئەڕوا و وەک داری زڕ بێ بەر ئەبێ!
هەر سرووده و بەردە لە پارووی ناودەما
هەر فرمێسکە و ئەکرێ بەسەر چاشتی خەما
هەروا گوندە و هەڵ ئەپڕووکێ و شوێن ون ئەبێ
هەروا پیاوی کەڵە پیاوە و ملکەچ ئەبێ و شەرمن ئەبێ
هەروا بارگە و بنەی خەمە لەسەر پشتی ڕێی ناچاری
گوندی وێرانە جێ دێڵێ، بەڵکوو بگاتە ناو شاری
شاروێرانە بۆ کوێ ئەڕۆن!
وەکوو بڵێی ئەم کەسانە دەست لەژین و ژیان ئەشۆن!
لەگێژاوی گەرداوێکی وا سامناکا دێن و ئەچن
کەس نەی دیوە، نەی بیستووە
کام «هۆلاکۆ» نەخشەی وەهای ڕاخستووە؟!
کام خوێنڕێژی جانەوەریش ئەم بەیاخەی هەڵکردووە؟
لەگەڵ شاخا بجەنگێت و لەگەڵ باخا بجەنگێت و کانیاوەکان کوێر کاتەوە
هەموو بانە کێڵراوەکان بەژار و ژەنگ نێرکاتەوە
باوک لەجیاتی کچەکەی دایک لەجیاتی کوڕەکەی...

ئەکرێن بەبارمتەی – هەتا
کوڕ کوژراوە و کچیش ئاخۆ سەرمایەکەی ئەبێ بەپێکی کام خەتا ؟!
کوردێک کە دێت لەسەر پەڕەی مێژووی هەموو خوێنڕێژەکان
پەنجەی سووتاوی دائەنێت...
کە بیر لە خۆی ئەکاتەوە...
تاسێکی قووڵ ئەی باتەوە
«هیتلەر» ئەبێ بەفریشتە و هەزار ڕەحمەتی بۆ ئەچێ
دروشمەکانی «گستابۆ»یش بۆ پڵپڵەی منداڵ ئەشێ
ڕیگن... توو چاوی زەخارۆف ئەمە نانە، ئەمە دۆیە ؟
لەعنەت لە تۆو لەو کەسانەیش ڕووی باوەڕیان هەر لە تۆیە!
ئەمجارەیان خەو نابینم
من خاوەنی بەسوێترین ئێش و ئازار و برینم
برینی من ئێجگار قووڵە
داستانێکە بەیتەکانی پتر ئەبێ لەسەد هەزار!
لەکاوەوە دەستی پێ کرد هەتا گەیشتە «هەندرێن»
پاشارێکانی زۆرداران هەموو بوون بەگۆماوی خوێن
ئەڵێی کورد بێ ئازار ناژی! وا سەلماوە ئازار باشە ؟!
با خەڵک نەڵێن میللەتی کورد ئەمسەرەوسەر هەمووی جاشە–
ئەی دۆستەکان!... ئەو گەلانەی پشتمان بەئێوە بەستووە!
زۆر نەنگییە سەنگ و مەنتان
جل و بەرگی بازرگانیان لەبەردایە!
هەودای شیعری عیشقی «لەنین» لە بازاڕی سیاسەتدا
ئەبوو پەتکی لێ نەخرایە
من وا داخی ئەم دیاردەیەم لەدڵدایە
من مەتەڵی وەها چەوتم بۆ هەڵنایە
خوێن ڕشتنی گەلی کوردیش وەکوو خوێنی گەلانی تر ناڕەوایە
ڕەگەزپەرستە دێزەکان لەناخەوە سوێندیان وایە
ئەڵێن نابێ گوڵاڵەیەک خونچە بکات لەو چیایە!
بۆچی سینە و بەرۆکی کورد، چەپکە گوڵاڵەی لێ نایە ؟!
کێ وەکوو کورد زرێی چیا و کەژ و کاوی لەبەردایە ؟

داد ئەی مرۆڤ، داد ئەی گەردوون، داد ئەی مێژوو
داد خودایە!
بۆ کەس نییە بڵێت مەکەن؟
بۆ کەس نییە بڵێت بەسە ؟
بۆ لەبەختی ئێمەی کوردا، ئەم دنیایە هەر هەرەسە ؟!
ئێمە لە خوێن هەڵکێشراوین؟
ئێمە بەخەم داڕێژراوین؟
ئەی بۆ لەسەر تابلۆی ژیان
لەلای دۆستیش هەربێ ناوین ؟!
هەزار ساڵە دەرد ئەو دەردە...
هەموو وەرزێ، قڕانی کورد بۆ دوژمنان هەر لەبارە
بەڵام نەبووە نەبیسراوە وەکوو قڕانی ئەمجارە!
با هەر تیژ بێ لووتکەی چیا و
دەبا «هەزار بەهەزاری» کێوەکانمان لێژتر ببێت
تا، دوژمنی قین لەدڵمان حۆلتر ببێ و گێژتر ببێت
لەجێی سننان قوزەڵقورد بێ
چەمی هاتوو سامی هەیە بووار نەدات و بێ پرد بێ!
کوێر بێ بووار، بڕووخێ پرد!
دوژمن دەستی ژاراوییە، (ئاوڕوو چوونە) مەی قۆزنەوە
سەد ماشەڵڵا ئاهەنگ گەرمە...
ئیتر پردی بۆ مەبەستن، بوواری بۆ مەدۆزنەوە
ئەوجا شیعر و بەستەی کوردی ئاڵای گوڵاڵە سوورەیە،
نانی گەرم و هەڵاتوویی ئەم ئاگر و تەنوورەیە.

***

شەو

شەو بوو بەدێو، خۆی دا بەسەر شان و ملما
نووچم برد و چۆکم دادا
خەوێکی قورس درا بەسەر چاوەکانما
لە خۆچووم و بۆ خۆم ڕمام

خەونێکم دی لە وڵاتی ئەشک و خەما
فرمێسک خومی دەگرتەوە...
بۆ من بیکەم بەسەر سەرما
منیش شیعرێکم ڕواند و دامە دەستی تین و گەرما

***

دایە حەوا

لەسەر لووتکەی شاخێکەوە
هەردوو چاوم پێیان خزا
سەر بەرەوژێر هاتنە خوارێ
هەتا بوون بەدوو خاڵی ڕەش، بارینە بەر پێی دیوارێ
سەردەشت وتی ئاوارەکان...
ئێوە لە کوێوە هاتوون و بۆ کوێ دەچن؟
وتیان لەخاکی خەمەوە کۆڵ بەکۆڵین
وتیان لە خاکی خەمەوە تۆز و خۆڵین
مردن توێشووی سەفەرمانە
ئەشک و دووکەڵ دەخۆینەوە
تەن لەگێژاو و بۆرانی کۆچی ڕەشدا دەشۆینەوە
دەچین بۆ لای دایکە حەوا
لێی دەپرسین لە میراتی باوە ئادەم
ئێمە چیمان پێ بڕاوە؟!
سەردەشت وتی: هەر مەپرسن
داوی ستەم لەو ڕۆژەوە ئەو دەیڕێسێ و لەسەر ئێوە هەڵکراوە.

***

بەدمەست

١٩٩١/٥/٨

بەدمەست و مەست و مەستم
ساقی وەرە بەم لاوە
جامێ بدەرە دەستم
من پێکەکەم ڕژاوە

ساقی بەمەیلی چاوت
چاوم لەدەست و جامە
مەلم کەوتوومە داوت
نەڵێی لیقات حەرامە
ساقی مەزەیە لێوت
چاوت پیاڵەی شەرابە
بەخ لە نیگای بزێوت
کەمێ پەرچەمت لابە
سینەت شیعر و نەوایە
سینی و گلاس و مەیە
بڵێ توو ئەو خودایە
چاوەڕوانیم تا کەیە؟
مەیخانە گەرم و سازە
من کەی نۆرەم دەگاتێ
چاوت ڕەش و بەنازە
کەی مەیلێکم دەداتێ؟
یاران جەمن، دەست بەجام
موتریب هەوا دەبێژێ
سوبح دەدرێتە دەم شام
بەدمەست شەراب دەڕێژێ
دەبا ساقی ڕێم بدا
من لە خۆما بەدمەستم
جەزبەی عیشق لێم بدا
دەگاتە باخی دەستم
بەدمەست و پەست و مەستم
چاوم لەباخ و بەیە
لۆمەم مەکەن نەوەستم
منیش نەفسێکم هەیە
ساقی چارەیەک، شێتم
دەمت وا دەمی داوە

خۆ من هەرچاوەڕێتم
پێکی پڕم ڕژاوە
دەمت بێنە، دەمی دا
خۆ من باوانی خەمم
وەلی لە ڕووی شەمی دا
تۆ زین من کاکە مەمم

***

مەهاباد

١٩٩١/٥/٩

بەخەون و خەم...
هەزار جارم دیبێ کەمە
دوێنێ پێم نایە ناو خاکی. چووم بەتاسا
دڵم کەوتە وا لێدانێ، وتم ئێستا هەڵدەفڕێ
بوو بەهەڵۆ و بەئاسمانی چوارچراوە
لەنگەری گرت
قاضی کرابوو بەدارا
خۆڵ کرابوو بەسەر سەروچاوی شارا
مێژوو مل کەچ و سەر شۆڕ بوو
چەرچەڵ ستالینی گوشی...
باوەڕ قرژاڵی بن تۆڕ بوو
جاڕچی لە ئاموون جاڕی دا
تاوانێکە زۆر گەورەیە
ڕۆژگار دەوران و دەورەیە!
خۆڵی ژێر سۆلەکەی قاضی درا بەدەم شەماڵەوە
لەسەر تەوێڵی ئەم چەرخە بوو بەتایتڵ
زۆردارانی ئەم جیهانە خوێندیانەوە:
– کە، سۆلەکەی پێشەوای کورد
لەشەرەف و شکۆی ئەوان، پیرۆزترە
کە، تاوانی کوشتنی ئەو
پەڵەی ڕەشی سەر نێوچاوی ئاینیانە

قەفقەفی زنجیری داخی بەرگەردن و پاینیانە!
چوار چرایە ئەو مەشخەڵەی لەجێ سێدارەکەی ئەوا
هەڵکراوە
مەهابادی پێ سوور بووە
لەجیهاندا ناونیشانی ڕووی لە هەزار سنوور بووە!
ئەگەر جێگە قیبلە بۆ کورد،
پێغەمبەرێک ناوی نایە
چوارچرایە قیبلەی ئێمە و مەهابادە قیبلەگایە!
هەرمەینەتی بەهاری خوێن،
کۆچی شەو و گریان و مەرگ...
سۆزی ئەم ڕازەمی تیایە!

***

لەسەر گڵکۆی شاعیری پایەدار «هێمن»

هێمن... منم لەسەر گڵکۆت ڕاوەستاوم دەستەونەزەر
ئەی تۆ لە حاڵەتی ئێمە لەلات هەیە باس و خەبەر؟
خەڵکان لە تاریک و ڕوونا مژدەی بەیان ڕەچاو دەکەن
ئێمە لە تاریک و ڕوونا شەوانمان کرد بەڕاگوزەر
ناڵەی منە وا تێکەڵی ناڵەی جودایی تۆ دەبێ
ئازاری من بهۆنەوە و بیخوێنەوە و بیکەرەبەر
کورنوشی من بۆ پایەتە، ئەی خاوەنی پایەی بڵند
مردنی تۆ لە شارەکەی من لێی دەدا زەنگی خەتەر
مەهابادە چاو جوانەکەت، چاوانی جوانی ڕشتووە
کلاوزێڕی شیعرەکانت وەک تاجی گوڵ دەکاتە سەر

***

درەخت

١٩٩٢/١٢/٢٤

درەختێکی گەورەم بینی پەلهاویشتوو
هەرزەکاران لق و پۆپیان دەشکانەوە
خۆیان هێشتا لەبنیا بوون بەسێبەریا دەڕشانەوە

هەرزەگۆیی و بەرد بارانە
هۆ شێخ هۆمەر، داخۆ کامیان شای مارانە؟!
عەجەب، عەجەب، والله عەجەب
ئەم دنیایە زۆر عەجیبە
هەرزەکارە و قژی دایکی دەرنێتەوە
سەری باوکی خۆی دەشکێنێ،
کەسیش نالێ نانەجیبە!!

***

چاوگە

١٩٩٢

چاوگەیێکی ڕوونم بینی
وەکوو ئاسمانی سەر زەوی ڕاخرابوو
ئەستێرە باران کرابوو
هەرزەکاران لەوێ ئاویان خواردبووەوە
کەچی پەڵیان بۆ دەهاوێشت
هەرزە گۆیی پەڵ باران بوو
هۆ شێخ هۆمەر، داخۆ کامیان شای ماران بوو
عەجەب، عەجەب والله عەجەب
ئەم دنیایە زۆر عەجیبە!
هەرزەکارە و ئەو مەمکانەی شیریان دایێ
دەیان بڕێ
ئەو کتێبەی کە زمانی تیا گرتووە وادەی دڕێ
کەسیش نالێ نانەجیبە!!

***

شیعرێکی کاریکاتێری

١٩٩٤/٢/١٥ (هەفتەنامەی ڕێگای کوردستان)

ئەرێ و نەرێ

کە وڵاتێ هەمووی بوو بەئەرێ و نەرێ
خوا ئەو وڵاتە و چی تیایە، بۆ خۆی بەرێ

ساڵ بەو عەیام...
خێرەومەندێکی خۆش کەلام
گێڕایەوە:
هەبوو نەبوو، باژێڕێکی وەها هەبوو
کوێخاکەیان هەر بەئەرێ گۆش کرابوو
گوێی لای -نەرێ-ی کپ کرابوو
ئەو قەڵەمەی ئەو زمانەی، یا هەر شتێک
«ئەرێ»ی دەکرت،
دەستیان لەبینی گیر دەکرد...
هەتا دەمرد.
ئیتر باژێڕ ئەم پەڕە و پەڕ،
ئیتر خەڵکی گوێ سووک و کەڕ
ئیتر قەڵەم بەئاشکرا، ئیتر دەروون بەپەنهانی
ئیتر خەڵکی ناو کەلاوە، ئیتر خەڵکی ئاوەدانی
ئیتر لرفەی وتارەکان
ئیتر هەڵپەی بێ بارەکان...
هەموو یەک دەنگ ئەرێ، ئەرێ
دەست بەدوعا... خوا کوێخامان بۆ بهێڵێ،
بیباتەوە بۆ خۆی «نەرێ»
ئەرێ و ئەرێ ئەرێ و ئەرێ
هەموویان چوون بەناویەکا، بوون بەکەرێ
کوێخا سواری پشتی دەبوو
وەک تاعون سوار دەهات و دەچوو
لووتی بۆ ئاسمان هەڵبڕی
دەی وت خۆشە شاری -ئەرێ-
هەبێ وەک من ڕێی پێ بەرێ؟!
وەک ئەرێکان بوون بەکەرێ...
دەگێڕنەوە دار بەڕوویێک بەشاخەوە
«نەرێ»یەکی گرتبووە خۆ لەناخەوە
لەکەلاوەی باژێڕەوە هەڵاتبوو
ڕۆژێک کوێخا سواری کەری ئەرێکان بوو

حەزی لە گەشت و سەیران بوو
گەیشتە لای داربەڕووەکە و چاک تێیڕوانی
هات بەبیریا... لەوانەیە
بەڕوو -نەرێ- بگرێتە خۆی بەپەنهانی!
ویستی شالاوی بۆ ببات
وەکوو نەریتی چەند ساڵەی کەمەندێکی بۆ هەڵبدات
بەڵام چونکە لەسەرپشتی کەری -ئەرێ- ڕاوەستابوو
هەڵمەتی برد،
وەک حەمامۆکی منالان...
هەر -نەرێ- یەک دایڕووخاند و لەت لەتی کرد(*)

***

٣١ی ئازار

١٩٩٤/٣/٢٩ (هەفتەنامەی ڕێگای کوردستان)

٣١ی ئازارە ئەمڕۆ نۆ بەیانی کارگەرە
یادی حزبی کۆمۆنیستی هاوڕێ «فەهد»ی ڕابەرە
حزبەکەم حزبی خەباتە و هەر بەخوێنیش ئاودرا
بۆ شەوی تاریکی مەینەت مەشخەڵێ بوو هەڵکرا
تا خەبات و خەم بمێنێ حزبەکەم ڕۆڵی هەیە
بۆ گلارەی مۆنی دوژمن مستی پڕ خۆڵی هەیە
داد و ئازادی و ژیان و مافی ئینسانم دەوێ
من لەهاوبیر و خەباتم دەنگی ویژدانم دەوێ
ئەی گەلانی سەرزەمین و ئەی ستەمدیدەی جیهان
گوێ گرن کوردیش گەلێکە و تێدەکۆشێ بۆ ژیان
دەستی من دەستی خەباتە. بێنە دەستت یەک گرین
داینەمۆی مێژووین هەمیشە. تێبکۆشین نامرین
٣١ی ئازارە ئەمڕۆ، پەرچەمی سوورم هەیە

(*) ئەم هۆنراوەیە لە ڕۆژانی ڕەشدا نووسیومە کە وڵاتمان لە ئاستی خواستی سەدامی خوێنڕێژدا هەر ئەرێ بوو. بەیعەت لەسەر بەیعەت دەکرا بەکلاش و دیکتاتۆری ڕەزا قورسی لەپێی دەکرد. منیش ئەو سالانە و دوای ئەوانیش نەم توانی ئەم هۆنراوەیە لە هیچ کوێیەکا بخەمە پێش چاو.

من هەوارگەی زۆر نزیک و خەونی زۆر دوورم هەیە
حزبەکەم چامەی ژیانە و چامەنووسان ڕابەرن
تەپڵی ئازادیش بکوترێ، هەر شەهیدان سەروەرن

***

بۆ ڕاپەڕین

١٩٩٤/٣/٧

دوێنێ دڵی خۆم ڕاچڵەکان... تەقییەوە
وەکوو بەری هەردوو دەستم کرایەوە،
گۆڕستانی شەهیدان بوو
مەزرای سووری خوێنجمان بوو،
هەڵەبشیما و سێو سێنان بوو
پۆلێ شەهیدی ڕاپەڕین گۆڕی خۆیان دا بەکۆڵا
هاتنە ئەوەی دڵم چۆڵ کەن
چاوی شیعرم پڕ لە خۆڵ کەن
وتم: بۆچی؟ سەرمۆرگێڕی کۆڕی ئێوەم
ڕەنگی ئێوەم کرد بەشێوەم
چاوەکانم چل چرا بوون
لەناو چەتری مەزراتانا هەڵم واسین
چۆڵم مەکەن...
من سەبووریم بەئێوە دێت، جێم مەهێڵن
چەقۆیەکی زۆر تیژ بێنن بەری زمانم بکێڵن
مەڵێن خوێنمان بێ بەهایە
ئەمڕۆ، خەڵکی، پووشی کوتراوی بەربایە!
ئەمڕۆ، خەڵکی نان لەئێوە داوا دەکەن
برسێتییان لە پریاسکە دەپێچن و دەیخەنە سەر گۆڕەکانتان
چۆقەی دانیان دەکەنە نێو توورەکەوە، دەڵێن هانێ...
بەڵێن، کوانێ؟!
فرمێسک دەڵێ من بۆ خەسار قوڵپم داوە
دایک دەڵێ من بۆ خەسار قوڕی خەستم لەسەرناوە

ئەو پیرانەی بەدوای هێڵنجی ئەنفالا ژیانەوە
عەرز و حاڵیان وەرگرتەوە... دەڵێن... هانێ
بەڵێن کوانێ؟!
دڵشکاون، ئەوان مردوون، ئێوە ماون،
نوێژی غائب، مزگەوت دەرگای لەسەرداخست
هەزار لەعنەت لەو پەتایەی لە کوردستانی ئازادا شەهیدی کوشت!!
پێی دایە بەرپێی ڕاپەڕین
شەهیدەکان لە دێبەرەی زوڵم و خەما، زەردووامن،
گوڵاڵە سوورەی ناکامن
شیعرەکانمان ناخوێننەوە...
وا خەریکن گۆڕی خۆیان بەن بەکۆڵا
کۆڕەو بکەن بەدیوانی وشکو چۆڵا
بەهوتافی گڵ و خۆڵا
بەوتاری چەم و دۆڵا
ئەمڕۆ دڵم ڕادەچڵەکێ و لەناخمدا دەبێ بەگۆم
هۆ... ڕاپەڕین، من شاعیری دەرباری تۆم
نەکەی دڵم جێ بهێڵی
لەسەرپەڵەی فرمێسکمدا بۆ تۆ، بۆ تۆبە شەست دەکەم
من دەست و پێت دەشۆمەوە
من شەپۆڵی زامانی تۆ دەخۆمەوە
من بەشوێن پێی ئەسپەکەتا، بەتاو دێم و دەڕۆمەوە
دەتۆ لەمن مەیێرە دەنگ... من دێوانەم
من عاشقم، کەی من دەفرێکی پێوانەم؟!
هەزار لەعنەت لەو پەتایەی، ڕاپەڕینی خستە جێگە
شەهید لەگۆڕ وەدەردێنێ، دەیکا بەقۆڵی سەر ڕێگە
دەیکا بەقوربانی حزب و پراکتیک و پرەنسیپ و
هەندێ پێگە!!!

***

مێروولە

مامە، کاکە!
ڕێگە مەدەن ڕێچکەی مێروولە بگاتە باخی دڵتان
کە مێروولە ڕێچکەی کێشا دوایی نایە
کە مێروولە ڕێچکەی کێشا
ژەهرەڕێژێ بۆ وەی ئەم ڕێچکە ون نەکا
کە مێروولە گەیشتە ناو باخی دڵتان ڕووەکەکان بێزار دەبن
گوڵە مێلاقە و وەنەوشە فێری بۆڵە و هاوار دەبن
کە مێروولە گەیشتە نێو باخی ناختان،
زەوی هەمووی کرمە ڕێزە،
پیت نامێنێ، کێڵگە وەک ئاردی بێ پێزە،
کاکە، مامە!
بەڵێن مەدەن بەمێروولە. هەر ئەوەندەی کە چەشە بوون
شاریان دانا، ڕێچکەیان بەست، ئەوسا لە خۆشتان دەترسم
پێی کورسیتان دابێژێ
ئەمجا لە خۆتان دەپرسم: هاوارمان کرد کە مێروولە ژاراوییە
هەر مێروولە بەژنی مێژووی دابێژاوە بۆ دارمان!
مامە، کاکە... ئەمە سروشتی مێروولەی ڕێچکە بەستە
کاکە، مامە... ئەنجام لەرێی مێروولەدا قوڕی خەستە
مامە، کاکە... ئەم مێروولە ژەهراوییە
ئەم کوردستانە بچووکە، ئەمانخاتە سەر بێژنگی تەنینەوە
ئەم مێروولە، تۆوی مارێکی دێمییە، کوشندەیە
لە هەر کوێیەک بانگێ بدرێ ئەو بەشاری خۆی دەزانێ
پێگەی ولایەتی ئەوە هەموو کەلاوە و سەربانێ.
کاکە، مامە، مێروولە هەن بەکوللەوە دادەبارێن
گەرایان نا، سەوز و زەرد و سوور دەهاڕن
ئێوە تەریک و بێ بەشن، خۆیان خاوەن وەرد و جاڕن!
مامە، کاکە!
من لەگیان و من لە ناخ و من لەدەست و من لەدەمتان ترسم هەیە

خوانەخواستە نەک مێرووڵە ڕوویان تێکا
لەشەوێکا ببێ بەقەڵای نامەردان...
بەرەو ئینجیلی باخەڵتان، دزە بکا و گەرا دانێ
ئەم میللەتەیش پێی نەزانێ!!

***

هۆنراوەیەکی سادە

١٩٩٦/١١/١١

لێرە نەبوون هەر دەمان وت گوڵی پاکن
لێرە نەبوون وامان زانی خەونی خۆشن
لێرە نەبوون دڵ و دینمان لەلاتان بوو
نزا و دوعای سک سووتاوان
چاوەزاری ڕێگاتان بوو
لێرە نەبوون جێی ئومێد و شانازی بوون
لێرە نەبوون مێژووی نوێتان دەنووسییەوە
لێرە نەبوون بەڵگەی مافی ڕەوامان بوون
لێرە نەبوون پەیامی زاتی خوامان بوون
کە ئەم گەلە هێنانیەوە وتمان خێرە
دەمێ ساڵ بوو هەر چاوەڕێی هاتنەوە بووین
وتمان شەوێک لەشەوانمان بێ خەم دەنووین
وتمان ئەنفال و سوێکانی دەخۆینەوە
وتمان هەڵەبجەی مارانگاز دەشۆینەوە
خەومان دەوڵەت و ئاڵابوو، گەلی کوردین
دەوڵەت نەبوو، ئاڵاشیان بۆ هەڵنەکردین
کەچی ئەفسوس کەچی هەی داخ ئێمەو ئێوە
تێڕوانینمان لەم ژیانە لەیەک نەچوون
ئێوە بوون بەخەمی قورس و تەبا نەبوون!
ئێمە دانمان بەخۆدا گرت وتمان بەڵکوو
گەر بیری ئێمەشیان نەبێ خۆیان بیر بێ
وتمان طیفلی سیاسەتیان کەمێک ژیر بێ

تەنها ئێمە هێلانەمان لێ تێک ناچێ
ئەوان دەبنە کلکە تەورێ داری بەڕوو
دەبڕنەوە بەفرمانی بێ یەک و دوو!
ئەوەی بەعارەق و خوێنمان پێکمان هێنا
ئەوان هاتن خوێن و فرمێسکیان تیا چێنا!
ئێمە داوای ئاشتیمان کرد گوێیان نەگرت
ئێمە وتمان لێبوردنێک ئەوان سوور بوون
وتمان نێوان بێننە یەک ئەوان دوور بوون!
هاوارمان کرد سازش لەتەک دوژمناندا
ڕێگای ڕۆچوون و هەڵدێرە، ئاگاداربن
حەیفە لەمڕۆی سیاسەتدا هەرزەکاربن!
گوێیان نەگرت داوگرتنی، تێڕاماون
نێچیری ناو پەل و هەڵپەی سوارەی ڕاون!
بێن بمکوژن سەددام پەنای ناوبژییە
چیلەر خەمی ئێمە دەخوا، تەنگەتاوە!
ئایەت جامانەی کوردانی لەسەر ناوە!
بێن بمکوژن هەرچیمان وت بێ سەمەر بوو
ئاگری خەش لە ئازارمان بێ خەبەر بوو!
بێن بمکوژن تەماشاکەن دنیا چۆنە
لە قوڕاومان هەڵدەکێشن وەکوو دەڵێین
باکمان نییە چوینەتە ناوپێستی سۆنە!
نە کوردستانمان ئازادە و نەبەهارمان...
بەڕوو سووری ماوەتەوە لەدەفتەرا
سەری بەرزیش قوڕی خەستیان کرد بەسەرا!
کوردایەتی بوو بەقوربانی دەستەڵات
دۆزی کوردیش کەوتە ناو بازاڕی مەزات!
زمان و ڕەنگ دابەش کران بوو بەهەرا
دەرامەتیش کەس نەیزانی بۆ کوێ برا!!
گوێ بۆ هاوارمان شل بکەن خەڵکە هاوار
خەونی ئێمە لەم ناوەدا مەدەن لەدار!

ئایەت لەو ســـەر بەرزانەوە دێت و دەچێ
گـوێ مـلاسـە و چاوی هەر لەشـارەزوورە!
ســەددامــیش ئەو تاوانەیە لەبیــر ناچێ
یارمــەتیــشی بەهەر نیــازێ نامــشکورە!
***

دیاری

١٩٩٦/١٠/٢٧

من دەمەوێت دیارییەکت پێشکەشی کەم
تۆ خۆت بڵێ چت بۆ بێنم؟
لەگەوهەری دەریای شیعرم بۆ ملوانکەت
کامیانت بۆ هەڵێنجێنم؟
ئەوەندەی تۆ لە پێش چاوما جوانکیلانەی
بووکێک نییە بەو بەهایە!
نەقشی وەها و بەم هونەرە دارێژرابێ
هەر شایانی دەستی خوایە!
کچە کوردە بێ یانەکەی بێ نانەکە
بۆ بەپەلەی لێم ڕادەکەی؟
ڕۆژی مەینەتی ئەم ڕۆحەم لەهەگبەتا
هەتاکوو کوێ و بۆ کوێی دەبەی؟
دوێنێ سۆزانیی سیاسەت وەکو تەتار
هات چەپاوی توانامی کرد،
ئەژنۆم نییە کە دوات کەوم ئازیزەکەم
پەنام بۆ ئەم سۆزانە برد
لاکەرەوە و گۆشە نیگای چاوەکانت
بەرەو ناخم بنێرەوە
ئەم قەفەسەم تاریک مەکە و باسی عەشقم
بۆ هیچ کەسێ مەگێڕەوە
توێشووی ڕۆحم تەنها ماچێکە لەو لێوەت
پێت نەبەخشیم!

چۆن دڵت دێ جێم بهێڵی کە نازانم
هەتا سبەی چۆن چۆن بژیم؟!
کە گەوهەری شیعرت نەویست دانە دانە،
ئەشکم دەکەم بەتاڵەوە
تاڵە تاڵە هەڵیان واسە وەکوو مەسیح
بەدار ئەستێریە خاڵەوە
ئاواتم بوو «وەلی»ی عەشقم هەر بۆ شەوێک
لەگەڵ «شەم»تا ببێت بەجووت
نەتهێشت، بەڵام تەنها ماچێک
لەو گۆناتە دەبێ بەقووتی لایەمووت.
***

بەندەی خودا

١٩٨٥/٥/١

بۆ شەهید عەبدولخالق مەعروف

سەگوەڕ گەرمە...
(بەندەی خودا) ئەمڕۆ نەچیتە دەرەوە،
پارسەنگی ڕۆژ بدەرەوە.
سەگوەڕ گەرمە...
هەوشارەکان هەموو گیانیان بوو بەقەپاڵ
حەپەی سەگەل لە ئاسماندا ئەدات لە باڵ!
وەکوو دێوڕەش وەک دایکی هاڵ!
سەگوەڕ گەرمە...
وا سەگەکان بەکەڵبە و کلک
ئەدەن لەدەرگای ماڵ بەماڵ
سەگوەڕ گەرمە بەندەی خودا!
ئەمڕۆ مەچۆرە دەرەوە.
سەگوەڕ کەوا ئاگری سەند،
کە سەگ شالاوی وای هێنا...
لە هەرکوێییەک ئاوێ پاک بوو گلاوی کرد و خۆی تێنا

که سەگ بەم چەشنە لوورانی...
ڕۆژی شوومە و کارەساتێک بەڕێوەیە
هەرچی بەلا و موسیبەتە لە عاستی خۆی سەر دەردێنێ
بۆڕفتی مەرگ وا هەڵی کرد...
ئاخۆ ماڵی کێ ئەڕمێنێ؟!
بەندەی خودا ئەمڕۆ مەچۆرە دەرەوە
بچۆ خەڵوەخانەکەی خۆت
دڵی کتێب بدەرەوە،
ناخی کتێب بکەرەوە.
بەندەی خودا ئەمڕۆ مەچۆرە دەرەوە!
سەگەڕۆژە، گورگە ڕۆژە
پەنا بەخوا مرۆڤ هێندە بێ نرخ بووە
خەم و خوێنی خێرەومەندان
تەنها فیشەکێ ناهێنێ!
شارەوانی شاری سەگەل
شەرع و یاسا
لە تۆڵەدا کەڵبەی سەگێ ناشکێنێ!
بەندەی خودا...
دەخیلت بم ماڵ نشین بە، سێ ڕۆژ مەچۆرە دەرەوە!
وەلامی کەس مەدەرەوە
سێ ڕۆژ ڕۆژوو بخە گەردن، قسە لەگەڵ مرۆڤ مەکە!
لە میحرابی کتێبێکتا سوجدە بەرە
بەڵکو بەبێ ئافەت بڕوات ئەم قەدەرە!

*

بەندەی خودا چووە دەرێ،
بڵێی سەگەل وا، هار بووبێ
شالاو بۆ ئەم پیاوەش بەرێ؟؟!
خەڵکی گەڕەک چاویان لێ بوو
دوو سێ سەگی سەرگوێ بڕاو
قەپیان گرت لە چاوی هەتاو!
کەڵبەکانیان وەکوو فیشەک زەرد هەڵگەڕا

بوو بەدەسترێژ...
ئای چیتان کرد سەگەلی هار؟
ئای سەگەوان، ئەم گۆبەندەت بۆچی گێڕا؟
«طواسین»ی بەندەی خودا نۆبەرەی بوو،
ئەم (تکفیر)ە چ زوو گەیشت؟
ئەم خوێنە چۆن حەڵاڵ کرا؟!
هەرچی وتە و فەرمایشە، کۆن و کۆنتر، پشت گوێ خرا!؟

*

«حەلاج» وتی: -أنا الحق- و خەلیفە شیری هەڵکێشا
پەلپەلیان کرد.
هەرچی دەماری جەستەی بوو پەتی فتوایان لێ بەست و
یەکە یەکە دەریان کێشا.
ئیتر بوو بە -هو الحق- و هەرچیشی وت بوو بە ئایەت!
لەو ڕۆژەوە کنە ئەکرێ لە دیوانی طواسیندا
ئەوسا بۆیان نەشاراوە و
ئێستەش بۆیان دوایی نایەت!

*

بەندەی خودا شەهیدێکە، برای هاودەردی مەنسوورە
کێوی کوردستانی سوورە!
بەندەی خودا، بوو بەحەرفی -أنا الحق- و
لەناو ناخی وشەی گەرمی ئەم بەستەدا
وا ڕازێکە ناکوژێتەوە.
بەندەی خودا ڕووبارێکە سەرچاوەکەی حەقیقەتە و
بەسەگوەڕی هەموو دنیا بەرەو دواوە ناچێتەوە

***

برین بەدوای بریندا

١٩٩٤

برینی تۆ بێ پەترۆ بوو
زامەکانت قووڵتر دەبوون
لە کوچەییێکی وێرانەتا گوڵێک بۆنی بهێنایە

ئەتدا لەیەخەی شەهیدێ
چەند ساڵ دەبێ هەر بەتەمام، کە زامێکت سارێژ ببێت
بەهارێکت نێرگز بخاتە سەردەستی
تۆ بەپێوە ڕابوەستی!
کەچی هەر زامت قووڵ دەکەن
کەچی هەر چەقۆی ئاگردار بۆ دڵی بیمارت دەبەن
تۆ ئەی باخە سووتاوەکەی ڕێی هاتوچۆی
هەواڵ دزانی سەفەرمان، ئەمجارەیان چەندەمینە،
ئاسمان لە تۆ کێڵگەی پشکۆ داوەرینە؟!
شەقامی چاوی ڕووخاوت، بڵند گۆی ڕێی
مەرگەساتە؟
وەرزت کلتووری نەهاتە؟
ئەی میهرەبان، ئەی دایە گیان...
ئەمە شەڕە،
شەڕ بێ فەڕە.
تۆ و و خوشکەکەی شارەزوورت
تۆ و گەرمیانەکەی خاپوورت
هاوار بکەن... سینگ کوتانە
شەڕ حیمایەی ڕێی شەیتانە!
با شاخەکان دابڕووخێن بەسەنگەری شەڕکەراندا
با شیوەکان بێنە یەک و زۆڵە سەنگەر بتاسێنن
ئەم تاوانە خوێناوییەش
بەگەلی کورد بناسێنن!
ئەمە شەڕە...
شەڕ، بێ فەڕە
شەڕ سروودی ڕاپەڕینی ئاوەژوو کرد
شەڕ سەگوەڕە!
هۆ دایەگیان... قەڵادزێ...
خۆڵی هەڵشۆ بێنە و بیکە سەر زمانت
لۆیەکی پشتێن بکەوە،

برینی خۆت بپێچەوە...
کە ئەم بارەت لێ بووەوە
کە خەڵوەکەت پێ بووەوە
ئەم ساوایەت بەژەکی زامت گۆش بکە
ئەم ژانەیشت خامۆش بکە
بڵێی دەرگە نەکرێتەوە لەسەر گاڵەی دەم هەراشان؟!
بڵێی قەدەر هەروا کوێر بێ؟!
بڵێی ئەم وار و دەبەرە ئەمجارەشیان ڕەدوو کەوێت؟
بڵێی بەختیش بەتەنها تۆی
بۆ شین گێڕان، بۆ سنگ کوتان!؟
بۆ سک سووتانی نوێ بووێت
قەڵادزێ ئەی میهرەبان...
قەڵای زامان ئەی دایەگیان!
لەشیری پاکت سەڵەوات
کێیە هێندە بەدنمەکە دەست بۆ سەر و پێچت دەبات؟!

***

بۆ یادی بوێژی نەمر -عەلی مەردان

۱۹۹۲/۹/۲۳

«گۆران» لەگەڵ دەروێشێکا ڕاز و نازی هێنایەوە
فووی شیعری خۆی کرد بەگەرووی شمشاڵێدا،
وەک نەفخی خوا و دایە «مریەم».
چ شۆڕێکی خستە نێوان!
لە کۆمەڵگای کوردەواری، تەرازوبازێ نەمابوو
دەست نەداتە کێش و پێوان.
ئەی من... منی شاگردی گۆرانی مەزن؟
من ناتوانم بدوێم لەتەک شمشاڵێکا
کە دوو سەرە و باڵا کون کون
من ناتوانم دەروێشێکی وەکوو «ئەولا»
ببەمە ئاستی بتهۆڤن!
من خۆم ئێستە شمشاڵێکم هەریەک سەرم و جگەر سووتاو

من خۆم ئێستە دەمجێ و گۆرانێکیش نییە کەمێ بمدوێنێ
کە شیعرێکم، کە ئاهێکم، کە خەمێکم هەڵسەنگێنێ!
من ئەمێستە برسییەکان گوێم لێ دەگرن بەترسەوە
شیعرەکانم لێ وەردەگرن بەپرسەوە!
منیش وەڵامم لا نییە
ساخ بۆتەوە ئەمڕۆ شیعر پەیامی زاتی خوا نییە!
لە جێگەی نان و چا نییە!
ئەمن دوێنێ (ئەحمەد بێکەس) خەبەرێکی وەهای دامێ
سبەی ساڵڕۆژی مەردانە،
وەرە و لەگەڵ ڕێزی ئێمە قەدری هونەرمان بزانە
هۆ کاک ئەحمەد... من خۆم پیرم،
خۆزگە پیری موغان بوایەم
ئاخۆ چەندێ بڵند دەبوو، کورسیم یاخود پلە و پایەم؟!
من ئەمێستا لە شمشاڵێکی دووسەرا، هەر ئەو فووم و
قەتیس ماوە،
شمشاڵژەنیش فڕێی داوە.
هۆ کاک ئەحمەد، بۆ نازانیت ئەمڕۆ لای ئێمە چی باوە؟
لەسەر بارێ ڕامەوەستە، کتێب زۆری پوترکاوە.
قسەش زۆری هەر پەنگاوە.
من نەگبەتم یاخود مەردان!؟
خۆ ئەو پیرە نەک دەروێشە
ئەو مەولایە، نەک ئەولایە!
سۆزی گەرووی عەلی مەردان گیانە و لە فرمانی خوایە.
هۆ مەولاکەی ئەلاوەیسی، دەخیلت بم نەڵێی مردووم
لەگشت ئاهەنگی کوردی دا قەتاری تۆ
کەلێنی ناخی پڕ کردووم!.
قەتارەی خەم کە ڕێ دەگرێ قەتاری تۆیە پێشەنگی
دڵی من وەک کەنیسێکە، گەرووی تۆ بوو بەشازەنگی
دەسا مەولای وەجاخ ڕوونم، تۆ گۆران بە و من دەروێشم
کوا ئاهەنگێ خرۆشێ با بەناخی پڕ خەم و ئێشم؟!
لەسیماتا بەدی دەکرا گرانیی باری ئەم ژینە

دەسا بۆیە لە سۆزیشتا دەماندی قوڵپی ئەو سینە
مەگەر دەروێشی ئاشیانەت بناسێ قەدری ئاوازت
لە شیعرێکا هەوێنی کا سروودی مەینەت و ڕازت
بەڵام چ بکەم کە ناوچاومان بەجووت وەک یەک
شەوەنگێزە
زمانی بەد لەڕێماندا، دەبێتە خەنجەر و نێزە؟
مەولام دیسان وا هاتمەوە
بەخۆم و هات و باتمەوە
چەند پێم خۆش بوو تۆ بمایەیت
خەمێکی نێو فەرهەنگەکانم دەربێنی
شووشەی سەرمۆری بشکێنی
وردە وردە ڕۆی کەیتە ناو گەرووتەوە... بەبای بدەی
دیارییەکی جوان بوایە و بەخوای بدەی،
بەکەمان و بەنای بدەی
قەتاری شێخت ناو نایە،
ملی زەویت پێ بادایە.
منیش لەگەڵ شانازیما، کاسە خەمێکی زۆر خۆشم بۆ هەڵدایە
مەستیی ڕووی لە، سەری کاسم بکردایە،
تۆ و دەروێشم دابنایە، گۆرانیشمان لەگەڵ بوایە
قرچەی زامی ئەم میللەتەم تا عەرشی خوا ببردایە.
هۆ مەولاکەم، مەولای زیندووم
تۆی کەلێنی هەموو شانی خەمەکانمت بۆ پڕ کردووم
هۆ مەولاکەم، من دەروێشی بێ گۆرانم
من قەدری خۆیشم نازانم
ئەمن دوێنێ «شەرەفکەندیم» لاوانەوە
پرسەم خستە سەروو پرسەی باوانەوە
کەچی خۆم و شیعرەکەیشم
نەبووینە ئەو بالۆرەیەی نێو مەولودیی ژنانەوە!
هۆ مەولاکەم... کوا ئای ئایە؟
هۆ مەولاکەم... توخوا بۆچی دەنگت نایە؟!
هەر شیرینی ئاوازی تۆ تاڵی عومرم لا خۆش دەکا

هەر گوڵچنینی گەنمی تۆ لە پەرێزدا پڕ کۆش دەکا
هۆ مەولاکەم، سۆزێکی تۆ و چاوێکی جوان
کە تێکەڵی جامێکم بوون
با ، یارانم خەمیان نەبێ، گەر بەهێشووی زامێکم بوون!

***

دەزانیت...؟!

١٩٩٢/٩/٢٥

دەزانیت چەندم خۆشەوێیت؟... پڕ بەم خاکە
بەژمارەی هەرچی جووتە و هەرچی تاکە.
کێشی هەرچی کردەی چاک و وشەی پاکە،
بەقەد ڕێزم بۆ شەهیدان... تۆم خۆشەوێ
خۆشم دەوێی بەقەد فەرهەنگی خەمانم
کێشی هەموو ترس و بیمی سبەی ڕۆژی بێ ئەمانم
تا هەژاری ڕێم پێ بگرێ، ئەمن زیاتر تۆم خۆشەوێ
بۆ نازانیت من منداڵێکی ساوام و
حەتحەتۆکەی دەستەکانتم بۆ باوەش و بۆ کۆشەوێ؟
مەمکە مژەی دەم و لێوتم، بۆ دەستبازی و بۆ نۆشەوێ؟
خەندەییێکم لێ هەڵبێنی، دەڵێم بەیان بۆ دنیایە
گەرم هەواڵم بپرسی، من دڵنیام،
ئەمساڵ سەرمای زستان نایە!
ئەگەر نوقڵێکم بدەیتێ...
زامەکانم دەبنە هەنگەژاڵی سروود
دەبنە میحرابی خوێندنەوەی دۆعا و درووود
ئەگەر باوەش بگریتەوە، بۆ خەونێکی لانەوازم
وا دەزانم بەزەرد و کاوی عەشقەوە
هەر خۆم هەڵۆم، هەر خۆم بازم!
خۆشەویستیت بۆ بوومی من نەرمەباری بەهارانە(١)
سوحبەتی کۆڕی یارانە...
پێداچوونەوەی جارانە

***

(١) بووم: زەوی، خاک

ئەوین و ئاڵا

١٩٩٢/١١/٧

تۆ هەرچیت ویست من وەک فرمان
یەکسەر شانم دایە بەری
لەناو جەرگەی شاری چڕ و جەنجاڵیشا
بووم بەکووچە و بەگوزەری
گەرەکێک بووم، هەرچی دەرگای ماڵانم بوو
خستمە سەر پشت، چاوەڕێت بوون!
بووم بەشەقام هەموو بستێک لە پانیم و لەدرێژیم
بەردەبازێکی بەرپێت بوون
ئیتر بۆچی لێم لووتەلای، پێیشم ناڵێیت.
ئەرێ کابرا لە کوێوە دێیت، بۆ کوێ دەچیت؟
گرانییە و تۆ سێبەری هاتوچۆمی
ئادەی بڵێ چۆن چۆن دەژیت؟
هۆ ئاغاکەم، خۆ من زامی وا عەشقێکم
هەمیشە گڕ دەدرکێنم
ئەوە سوێندمە، ئەم ڕۆژووەم یائێجگاری دەمسووتێنێ
یا بەجامی ئەو لێوانەت، لەسێبەری ئاڵای کوردا
ئەم قەیرانە دەڕووخێنم!

***

ئاگر

١٩٩٢/١١/٧

پێشی هەزار و هەندێک بوو دەمپەرستیت
هەر تۆ ڕەمزی ئەهرۆمزدای ئێمەی کورد بووی
ڕۆژانێک هات لەکوانوودا، لە تەنوورا، لە کوورەدا
بووی بەپشکۆی نیوە خامۆش
وەکوو ئەندێشە لای سەرخۆش.
ئێستە من تۆم وەکوو خوداوەندێ ناوێ

ئێستە من تۆم دەوێت وەکوو تین و تاوێ
ئەوا زستان، بەفر و شەختە، چزوی ژەهراویی ڕەشەبا
دەست لێ شتن دەپێچنەوە هەردوو چاوم
ئەگەر دۆخمان، هەروا بڕوات، لە ئێستەوە من نەماوم
هۆ چاوانی ئەهرۆمزدا، ناوت ناخەمە سەر ناوم
کە بێیتەوە ئیتر دڵم دادەکەوێ
شەوێک لە ئامێزما نەبی، قەت چاوانم ناچنە خەوێ!

***

هەور

١٩٩٢/١١/١٢

وەرە و وەرە، خەست بەرەوە، خەستتر، خەستتر
تادەبیتە دێوە کێوێکی هەڵواسراو
بگرمێنە، بنرکێنە، وەکوو زریانی هەڵکراو!
لەژێر توێییەک کۆنکریتی سارد و سڕا،
لەناو کفنی لێفە شڕێکی تەپیوا، خۆم خڕداوە
سەرم بە، تاڵی لەرزوبیم، بەلەشمەوە دابەسراوە
لفکەییێکی تەڕکراوی، توند گوشراوە
ساڵێکە و هەن، ئەمن هەر خۆم دەتەکێنم
وا تۆزیشم پێوە نەما
تۆ دەتەوێ لەگۆی بخەی زمانیشم لەناو دەما!
بەفر و باران خەست کەرەوە.
قەت وەڵامی نزاکانم مەدەرەوە
خۆ تۆ دەڕۆی خۆت و شەختەت،
ئەم نەورۆزە دەتوێنەوە
فاشستەکان، بەلەش و لار،
لەوێنەشدا نایێنەوە.

***

ڕفین

١٩٩٢/١٢/٨

تۆ، دەتەوێت بدەی لە باڵ؟! وا من دەفڕم.
تۆ، ناتوانیت وەک من بفڕیت.
کە شاباڵی خۆم دەکوتم، وا ڕووناکی، دەپێچمەوە
لەوانەیە خۆر ڕاکێشم!
دەتۆ وەرە سەر باڵێکم، سەرت دەخەم
ئەم گەردوونەت لەبەردەکەم
وەکوو گوڵێکی پێ گرتوو، دەتدەم لەپرچی کاکێش و
چاوی گەشی کاروانکوژەت پێ دەڕێژم.
لەسێبەری نیگایەکتا، نەمامە شیعرێ دەنێژم،
هەرچی ئادەم و حەوایە ڕەدووی کەون
هەرچی هەناری هیران و نازەنینە، لەداخاندا
شەو نەخەون
کاتێ بەیان چاوی کەژاڵی هەڵدەکات...
لە قەفەسی ئارەزووما چاو لێک دەنێی
منیش گاڵتەم بەسروشت و بەجیهان و هەرچی هەیە.
لە کاتژمێرێ ناپرسم...
ئەمڕۆ کەیە و ئێستە کەیە!

***

بیرت دەکەم!

١٩٩٢/١٢/١٥

بیرت دەکەم، چەند دەمێکە نەمبینیون؟
ئێوە گوڵی لالەزارن، منی گوڵچن نەمچنیون
بیرت دەکەم چەند دەمێکە چاوەڕوانم؟!
پەنجەی نەرم و موبارەکت، نەخراوەتە سەر چاوانم!
بیرت دەکەم، چەند دەمێکە تامەزرۆتم
بەشێکی تر مەدۆزەوە، خۆت دەزانیت بەشی خۆتم

بیرت دەکەم، چەند دەمێکە بەتاسەوەم؟
چەردەیێکی خەرمانی تۆم، من لەسەرووی پێناسەوەم
بیرت دەکەم، چەند دەمێکە نایێتە لام
بۆ، نازانیت عەشق چییە، هاکا زانی منیش سووتام
بیرت دەکەم، چەند دەمێکە دێم و دەچم؟
گیانی یاخی بوونم نییە، من دەروێشێکی مل کەچم
بیرت دەکەم، من باوەشم کردۆتەوە
گەر دەتەوێ من نەبینی، پیرۆزەمکە بەخۆتەوە!

***

زێ

١٩٩٢/١٢/٩

کیژۆڵەکە! هەروەک نەوای شمشاڵێکی...
پەنجەی نەرمی هونەرمەندێ دەیلەرزێنێ
وەکوو شەرمی وەنەوشەیت و لەسێبەری درەختێکا
خۆت هەڵدەخەی
دەنکە نوقڵێکی دزراوی، وای لەدەستی منداڵێکا و
لە پڕ دایکی پێی دەزانێ
وەکوو کەرەی نۆژەنیت و دەکرێیت بەچاشتی میوانێ
هۆنراوەی ئەو مەحفوزاتەی...
قوتابییەک وەک ئاو و دۆ لەبەریەتی.
تۆ ئەو ئەرکەی کە حەل دەبی و قوتابییەک لەسەریەتی.
کیژۆڵەکە! چ بەیتێکت بۆ ببێژم،
چۆن چۆن خۆزگەت بۆ هەڵڕێژم؟
من بەپەیژەی شەستەبارانی بەهارا، سەردەکەوم...
گووپی هەورە خرپنەکان هەڵدەمژم،
ڕووندکی چاوی ئەستێرە دەخوێنمەوە
تۆ بۆ ماچێکم نادەیتێ؟!...
من ختووکەی تیشکێ دەدەم لە ئاورنگا خۆی مات داوە
تۆ بۆ ڕێگەی پەنجەم نادەی گۆی مەمانت بێننە دەنگ؟...

لە سوخمەدا نەبنە پەپوولەی توێی کتێب.
دوێنێ گەیشتمە لای مەسیح، نوێژی خۆم کرد
بۆ نایەڵێت لە میحرابی هەموو لەشتا،
منیش وەکوو (کازیمیدۆ) بدەم لە زەنگ؟(١)
مەڵێ دەروێش و دێوانەی، تۆ ناشێویی...
ئەگەر بەناو سەوزاییتا بێم و بچم وەک پەڕ و ڕەنگ.
کیژۆڵەکە... ئەوەندەی تۆ جوان و ڕێکی...
ئەوەندە من نەوسنترم
خۆم و نەوس و شیعرەکانم، لەسەرەوە بەگوژم دێین
کە دەگەینە ئاستی ترست، خەمت نەبێ...
خۆتی تێنێ، مەنگترین زێین.

***

تۆزە بەهارە

١٩٩٢/١٢/٢٤

پەنجەکانم قیبلەنمای باشوورێکن...
قوڵپی دڵت لەو هەوارە هەڵیان داوە
زمانیشم ئاو پەرژێنی سایەی سینەی نەشکاوەتن
شیعرەکانم وەک زێوانی چراخانی نەکوژاوەتن
کێشەی ژیان بۆ بورکانی پەنجەم بکات بەکۆڵەوژ؟
باڵی زمانیشم بکات؟
بەچی ئیتر لەسەر لێوت بنیشمەوە و هەڵاڵەکانی هەڵگرم،
بیکەم بەهەنگوینە شیعر؟!
بەچی گیانم وەک قردێلە بدەم لەپەرچەم و قژت...
وەشتی چاوت بهەژێنێ؟
لەسەر زەویی ڕەق و بەیار، تۆزە بەهارە هەڵسێنێ
لەناخەوە شەختەی هەموو حەزەکانم هەڵتەکێنێ.

***

(١) کازیمیدۆ: قەمووری کەنیسەی نۆتردامە.

نیزام شێواندن!

١٩٩٢/١٢/٢٤

که برسێتی لەدەرگای دام پشتێنەکەم دەجەڕێنم
که زستان هات، بۆ تین و تاو چلوورەی خۆم دەوەرێنم
که ترسیش هات، لەسەنگەری باوەڕمدا جێگەم هەیە
که خەمیش دێت، من خۆم فەرهەنگی خەمانم
هەزار و هەن واتە و وتەی لێ دەزانم
گەر ئازادیم لێ بسێنن...
شیعرەکانم وا شێت دەبن، ڕیزی نیزام دەشێوێنن.

***

شیلە

بۆ گۆرانی

١٩٩٢/١٢/٣٠

تۆ خۆت فەرمووت ئەوە لێوم...
منیش تێرم لێ خواردەوە
بەڵگەنامەی ماچم دایتێ، وەرت گرت و نەت ناردەوە!
که سەرخۆش بووم بەشیلەی لێو
هەزار خولیام کەوتە سەرێ
داوای نهێنی باخم کرد، زۆر ئازابووی نەت شاردەوە!
دەستم وەکوو منداڵی هار
خۆی کرد بەناو باخەکەتا
لە گۆلگۆسای[١] سینەی خۆتا پەنجەکانم لە داردەوە
ئێستە بۆچی لێم لووتەلای...
وەکوو بەهاری بێ باران؟!
کردمان داوای ماچێکم کرد، خوێنم دەکەی بەئاردەوە!
من لەدەرگاتانم نەدا...
تۆ خۆت دەرگات بۆ کردمەوە
نوقڵی زاری تۆ فەرموەوە، مەڵێ لاچۆ بەساردەوە.

***

(١) گۆلگۆسا: ئەو بەرزاییە بوو کە خاچەکەی حەزرەتی مەسیحی لەسەر داکوترا.

سووتماکی عەشق

١٩٩٣/١/١١

ئەگەر ڕۆژێ ڕۆژباشم کرد، لات کردەوە
زەردەخەنە لەناو گۆپکەی دەم و لێوتا بریسکاوە...
کەی عاشقم؟
ئەگەر ڕۆژێ لە دەرگام داو وتت کێیە و
هاتیت دەرگات لێ کردمەوە لە ڕێگاوە...
بەناز وەڵامی ڕوانینی منت داوە...
کەی عاشقم؟
ئەگەر ڕۆژێ بەرێکەوتێ لەرێ و بانێ
وتم گیانە بێنە دەستت، وتت هانێ،
بەڵێنت دا بۆ جێ ژوانێ... کەی عاشقم؟
ئەگەر کرامە پەردەوە و لەشەلاڵێ حەزی تۆ دا و
لە گەرداوی هەڵپەی خۆما توامەوە
وەکوو بوخچەی سەر ئاوکەوتوو لەباوەشتا کرامەوە...
کەی عاشقم؟
هۆ خەڵکینە، ئەگەر ڕۆژێ منتان بینی
لە بەرۆچکەی لامالێکدا ڕاکشابووم
نەکەس هەبوو وەڵامی سواڵم باتەوە
نەکەس هەبوو دەرگاییێکم لێ کاتەوە
نەکەس هەبوو بڵێ ئەتۆ لە کوێوە دێی، بۆ کوێ دەچیت؟
نەکەس هەبوو بڵێ ئەتۆ بەچی دەمری و بەچی دەژیت؟
بە، یار بڵێن بێ و بمداتە بەر تیشکی چاو
دام بهێنێ وەک قژی خاو
تا بەسووتان دەردەکەوێ، کە من فەجرێکی صادقم!
ئەوسا لەسەر گشت قیبلەکان،
دەڵێم ئێستە من عاشقم.!

***

دژواری

١٩٩٣/١/٣١

لەنێوانی خۆم و خۆتا وا دژواریی دوور و نزیک
خەوێنراوە!
لەو ساتەوە خۆشم ویستی کات و ماوە دەست لەملن
کە ڕێگەت دام گەردی ڕێگەت بەبرژانگی خۆم بماڵم
خووا ئاسا سەروماڵی منت کرِ
وا، ئالآوم بە بالآتا، بەرزەخ نەما...
هەر هەموویم شەوێک بری
وا ڕەخساوی لەناخمدا، بۆنی ئەندێشەم
هی تۆیە
شیعرم بەرەزمی لەنجەتە
خەمم جێگەی خۆی گرتووە، ترسی نەما، بێ خەفەتە
ئەگەر کەسێک بەدوای تۆدا عەوداڵ دەبێ
با شیعرێکم لەبەر بکا
با کلاوی سەخری جنێ لەسەر بکا
پێ بنێتە شاری دڵم
هەر گوڵێکی تێدا بینی، تۆ دەبینێ
هەر تۆی گوڵم!

***

باوەڕەکەم

١٩٩٣/١/٣١

لە ناو دڵۆپە فرمێسکی هەژاراندا بۆنم کردی...
بووی بەچامەم
لە یادداشتی شەهیدانا تۆم خوێندەوە
بووی بەنامەم
وا، باوەڕم پێ هێناویت، حەللاج ئاسا لەت لەتم کەن
چونکە لەخۆما دەتبینم، چونکە لە خۆتا من گومم

هەر (أنا الحق) دەڵێمەوە
بشپوترکێم، وەکوو جاران بۆ کاڵای تۆ دەشێمەوە!

***

ئێوارانێکی سوور

پەیام لە فەڕوخی فەڕوخ زادەوە

١٩٩٣/٢/١٥

* زەردەپەڕی ئێوارانێک پەلی گرتم بۆ ناو باخێ
زۆر پەنا بوو
شەربە و شووشە و پەرداخێکی لێ دانابوو
دەوری گوڵ بوو، گوڵی سوور بوو
خۆری دەمکەل ئێجگار دوور بوو
دنیا سوور بوو
گوڵێکی سووری کردەوە و دای لەسەرم
دەستی هێنا بۆ کەمەرم
ئیتر هەموو شالآوی خۆی لەجەستەم و لەگوڵ بەردا
لەناو گوڵدا پرواندمی و هەموو جەستەمی تێوەردا
لەتەک خۆرا من ئاوا بووم، ئاوا بووم و هەڵهاتمەوە
کۆڵم سوور بوو،
خۆڵم سوور بوو، شەو هێشتاکە بەری دوور بوو
تانجەڕۆ شاڕەگی ناوی لەشی هەموو شارەزوور بوو.

* چۆلەکەکان بجریوێن، پەنجەرەکان بکرێنەوە
با شەماڵیش بۆنی کۆڵی کراوەی من وەبەر با خا
من دێمەوە ئەم پەنایە
ئەگەر ئەو بێ و لای ئێواران هەر گوڵێکی کەم بۆ ڕاخا

* چۆلەکەکان بجریوێن، قاز و قولنگ بقریوێن
من بەخەوی ساتێکی سوور بنی مانگم تێپەڕیوە
خۆ دووگیانم... من دووگیانم بەگوڵی سوور

بەخەونی دوور،
بەزەردە پەڕی ئێوارەی گوێ جۆگەییێکی شارەزوور!
دەبوو ئەم کۆڵەکراوەم وەکوو زۆڵێکی بێ باوک
لە پێش دەرگای مارە بڕا، زوو دانایە،
کۆڵێکی زۆر کەم بەهایە

* قەلەڕەشکە بقیرێنە، شێری نەریت بشیرێنە
ئەم کۆڵە کەی جێی بڕوایە؟!.

***

دان پیانانی فرۆغی کورد زادە

۱۹۹۳/۷/۱۰

۱- وتم جوانووم، جوانوویەکی تووڕە و بزێو
کەس ناتوانێ ڕام بهێنێ.
کە ئەو هات و دەستی هێنا بەلاملما
هەر نازانم چۆن خۆی هەڵدایە سەر پشتم
یەکەم گاردێ کە دام نابوو لەو ڕێگەدا
ئەو نەی ترسان، من خۆم کوشتم!

۲- وتم قەڵام، دەرگام پۆڵای سەوزەوارە
کە بەسواری ئەسپەشێکەی رووی تێکردم
قوللەکانم داڕووخان و
دەرگای پۆڵام کرایەوە
هەرچی گرەوم شک دەبرد بۆ پیاهەڵچوون
هەموویانی لێ بردمەوە
هەرچی تەلیسمم تیا هەبوو، هەموویانی بۆ کردمەوە!

۳- وتم ڕووبارێکی شێتم
هیچ کەس ناتوانێ لێم بدا
کە بەسواریی ئەسپە شێوە تاوی بۆ دام
نازانم چۆن خۆی گەیاندە نیرینەم و
بواری خۆی دۆزییەوە

چەندین پردی لەسەر بەستم!
لەو ڕۆژەوە، ئەگەر ئاسمان ڕەهێڵەش کات
من هەر مەنگم، من هەر مەستم!

٤- وتم شیشەی سەرمۆرم و
بۆ هیچ کەسێک ناکرێمەوە،
کە ئەو گرتمی بەدەستەوە، نازانم چۆن کرامەوە؟!
نازانم چۆن بەجورعەیە هەڵیدام و
منی داستان بڕامەوە؟!!.

***

شووشە بۆن

۱۹۹۳/۲/۲۸

بەچاومم وت: تۆ دەتەوێت لەژێر باڵی
چ شتێکا تێر تێر بنووی؟
چاوم وتی: ساڵ بەو عەیام خەونت بینی
من پلووسکی گوێ بانێ بووم
من هێلانەی نۆژانێ بووم
من شارێکی بێ شووره بووم
ئاگرێکی بێ کووره بووم
ویستت ژێرم بکەیتەوە...
خۆمم وەبیر بخەیتەوە
چەپکێ شیعری بەنەوشەییت دا بەسەرما
پێڵووم بوو بەشووشەی بۆن و خۆی نایەوە
تا لە جانتای قژ زەردێکی بەر دەرگادا کرایەوە!

***

بۆ (......) خانی شاعیر و شێخ

۱۹۹۳/۳/۳

ئەگەر ببم بەدەروێش و لە ئاستانەی ئەندێشەتا
حاڵم بێ بێ
چیم لێ دەڵێن؟

ئەگەر ببم بەدێوانەی بەر بەیاخی و
لەناو دەستوپێی وشەتا پێ شێل کرێم
چیم پێ دەڵێن؟
ئەگەر بێت و وەک کەمەندکێش لە کۆڕی زیکری
شیعرتا خۆم سەربڕم
چیم پێ دەڵێن؟
لە پێش دەمتا چۆک دابدەم، تەریقەتت لێ وەرگرم
بتوێمەوە
چیم پێ دەڵێن؟
ئەگەر تۆ بازی ئەشهەب بی و منیش کەوی لانەوازی...
نێو نزاری فەیزی تۆ بم،
چیم پێ دەڵێن؟
باشە من بۆچی سڵ بکەم ئەم دنیایە ببێ بەچاو...
ڕەدووم کەوێ؟
لەو ڕۆژەوە حەللاج کراوە بەدارا، ئەوەی دەروێشە، دەروێشە.
بەبێ ئازار قەت ناسرەوێ!
هۆ شێخەکەم، هۆ (....) خان...
تۆ لەگێژاوی ئەمڕۆما کەشتیوانێکی ڕابەرمی
شتێک نییە شایستەبێ... بلێم ئەوی
بەناچاری هاوار دەکەم تاجی سەرمی
بە تەوازوع بلێیی یاشێخ تۆ مویتەدای
دەستە و نەزەر ڕادەوەستم، ناچمە نێو ڕستەشەوە
هەتا نەڵێن تۆ خەبەرمی!

***

لە وەڵامی (وەڵامی ئەم چامەدا)

من بۆ جاری دەیەمین بوو
شیعرەکەتم دەخوێندەوە
بەڵێنم دا بەسوێندەوە...
ناوت نەبەم!
تا فرمێسکم وەک ڕەهێڵە هاتەخوارێ
شەستی کەیکەم ئێستە کەم بوو

سروودی ڕازی دەروێشی کۆڕی زیکری عەشق و خەم بوو
ڕۆحم بوو بەبرووسکەیێک، هێنامیتە بەرچاوانم...
ژێر لیزمەی شەستەبارانی بێ دالّدە و بێ باوانم
پیت بەپیتی شیعرەکەتم خستە سەر لێوی زامانم
کە من نەبم بەمویتەدا، لەحیکمەتی
خەبەری تۆ چ نازانم!
مەگەر شێوەت وەکوو مۆری
پێغەمبەری بچەسپێتە دەفەی شانم!

***

گمە

١٩٩٣/٣/٤

کۆترە گاویلکەی شیعرێ بوو
لەسەر پەرژینی چاوانم بای باڵی دا،
زۆری گمان
چاوم باری خەوی خست و گلێنەشم کەوتە جمە
گوێیان ڕاگرت بۆ ئاوازی
قووڵ بوونەوە بۆ ناو ڕازی
تمەز بەستەی شاعیرێک بوو کە دەستی برد بۆ گیرفانی
ئەوسا زانی...
شیعر برسێتی ناکوژێ و
برسێتیش واز لەو ناهێنێ!

***

پێکی چاو

١٩٩٣/٣/٤

شیعرێک لەناخی دڵمەوە، سەرکەوت، سەرکەوت
هەتا لەناو بیلبیلەما بوو بەچرا
بەبرژانگما دەیان گلۆپی ڕەنگاوڕەنگ
بەم بۆنەیەوە هەڵکرا
منی مەستیش وەکوو بلێیی تازە پێکی خومارشکێنم هەڵدابێ

لەگەڵ هۆشما کراینەوە
کاتێ زانیم، خۆم و شیعرم لەپێکی چاوی ژنێکدا...
هێدی هێدی خوراینەوە

***

ئەو... خۆشەویستمە

١٩٩٣/٣/١١

ئەو، کوڕە،
نیگایێکی سوخمەدڕە
چەقۆیێکی نەریت بڕە
ئەو، کوڕە،
شەوان وەکوو چەخماخەیە لەناو جێما
بەڕۆژ وەکوو پانتۆڵێکی بێ ئوتووە، وا لەپێما
بە بەهاران ماسی گرێکە بێ بەلەم، وا لە زێما
بەهاوینان شنەی شەماڵێکی شێتە
سینە و مەمکم دەشواتەوە
بەپایزان داربەڕوویێکی تینووە
عارەقەی من دەخواتەوە
بەزستانان کوانوویێکە پڕ لە سکڵ... کە تەنهابم
دەرگای تینی لەسەر دنیای ئەندێشی من دەکاتەوە
بەناو حەزدا دەمهێنێت و بەناو حەزدا دەمباتەوە.
ئەو، کوڕە... منیش کچم... نەخێر ژنم
لەژێر تاڤگەی چاوی ئەوا، هەموو جارێک
جلەکانی خۆم دەگۆڕم
ئەو سوارچاکە و منیش نۆمایێکی تۆڕم
ئەو، کوڕە... من نامەوێت تاپۆم بکات
وەکوو کاڵا لە شۆم بکات
ئەو، نایەوێت من وەکوو تەوق بچمە ملی
ببمە ماستی دەم و پلی!
ئەو، کوڕە... بەمن شیا
من کچم، بەئەو شیام

لەم چرکەدا زۆر دڵنیام
من کچم... نەخێر ژنم، چی بووە چی؟
هەتاکوو کەی هەر نۆما بم؟
وتمان نەریت قۆزاخەیە
هەتاکوو کەی هەر لە قۆزاخەی خۆما بم؟!!

***

خامۆشی

١٩٩٣/٣/١٤

شانە هەنگوینی ڕوومەتت، بۆچی گەردی لێ نیشتووە؟
زەردەپەڕی دەم و لێوت...
بۆ پەپوولەی زەردەخەنەی تیا نوستووە؟
بۆن و بەرامەی باوەشت، بۆچی دوگمەی لێدراوە؟
کێ بوو شانەی تەلیسماوی دا لە قژت
لەسەر شانت دەڵێی خەرمانی بێ بایە؟
ئاسۆی چاوی شین و ڕوونت، بۆ پرشنگی لێ هەڵنایە؟
ئەم بێ دەنگی و خامۆشییە، چ ڕازێکی جوانی تیایە؟
با، ڕاچڵەکێم... تێم گەیێنە...
لە ئاوێنەی کەمەی خۆتا ببمە هەزار و یەک وێنە
توخوا، تو خوا چاو هەڵهێنە...
ئەم شیعرەیشم بشێوێنە.

***

توحفە

١٩٩٣/٤/٦

شۆخە ژنیت، تەنکە ژنیت یا کیژۆڵە
هەر کاتێک بێیت ماڵی دڵم بۆ تۆ چۆڵە
لەو ڕۆژەوە شیعر دەڵێم چاوەڕێتم
شەوم لێ دێ گوێ قۆڵاخی چرپەی پێتم
خۆم و تەنهایی و جامێک و هەناسەمە
لەناو خەڵوەی ئەم عەشقەدا پێناسەمە

خۆت دەربخە، ئەمشەو کەیلم، دەرگام وازە
دەنگم سۆزە، شیعرم ئەشکی بێ مرازە
کە من سووتام، ئەوە کێیە وەک من وایە
شێخی کۆڕە و خامە و خەمی گوڕی تیایە؟
ئەمشەو بێیتە ئاشیانەکەم، ئەی شۆخەژن...
من لە لێوت بخۆمەوە و عەشقیش لە من
بۆ سبەینێ شیعرێک دەڵێم، ئەم دنیایە
لەبەری کەن. بڵێن ئەمە توحفەی خوایە!

***

بەش

١٩٩٣/٥/٥

نەبوو نەبوو
ڕۆژێک نەبوو
بڵێم ئەمڕۆم لەدەست نەچوو!
زەوی خولێک، تەنها خولێک خولی نەدا
بە گا بەردێکی سەر ڕێگەم تلی نەدا
لە پەیامی چاوێکی گەش
شیعرێکی من بەشی نەبوو
ئەو دێبەرەی ویستم بیکەم بەباخچەییێک
کەشی نەبوو...
ڕەنگە نەشبێ
ڕەنگە بەختم هەر وا ڕەش بێ!
ڕەنگە عەشقم هەرگیانێ بێ!
ئەندێشەی من هەر ژانێ بێ!
لەشی ماندووم هەرچاوەڕێی وچانێ بێ!
ڕەنگە نەشبێ
ڕەنگە بەختم هەر وا ڕەش بێ
لەشەرابی لێوی جوانان
ڕەنگە ڕۆحم هەر بێ بەش بێ

ئەم ڕێگەیەی من گرتوومە
هیچ دوور نییە نەگاتە شار
ئەو خولیایەی لەسەرمایە
هیچ دوور نییە ببێ بەبار!
دەستی دەمم قەت نەگاتە داوێنی داد،
داد و هاوار
ئەم یاسایە مرۆڤ بۆمی ڕەخساندووە
دەردی لەگیانما چاندووە.
نەکوو هەر خۆم، ڕێگەکەیشم هەر ماندووە!
بەختم نەبوو
ڕەنگە نەشبێ
ڕەنگە هیوام ناوەرۆکێکی بێ لەش بێ
چاوی شیعری گل تێ بەربووم
با هەر چاوی لەباوەش بێ.

***

قەوزە

١٩٩٣/٥/١٩

دڵت کردمەوە،
هەر چیت بینی بۆ خۆت بینی!
ڕێگەم بدە، منیش دڵت بکەمەوە
هەرچیم بینی دەیگێڕمەوە...
مەزرای ڕۆحی عاشقان بێ
جێ لەوەڕی چاوی نەوسی کوڕ و کاڵ بێ
یا مۆبەدی موغانێک بێ چاویان وەکوو
مەی بسووتێ،
مەکۆی شیعرە جەردەکان بێ،
بەیانیانیش لەسەر ڕێگای قوتابخانە
لەنجەی ڕەوت و نیگای چاوە دزەکانیان
ژمارد بێ،

هەزار ئۆف و هەزار خۆزگە و هەزار مژیان
بەشوێن پێیەکتا، ناردبێ
ئەو وێنانەی کە دزیوتن
لەوێ وەک خەم هەڵواسراون
دەیانهێنم بۆ پیشانگەی بەر مەمانت
لەنوێ سوننەتیان دەکەم و
دەیانکەم بەداوی بسکا
ئەگەر دیوانی شاعیرێک لە تاقێکا دانرابوو
ئەگەر وەکوو کاری خودا هەر دەستیشی بۆ نەبرابوو
دەیهێنم و بۆ ئەم دنیای دەخوێنمەوە
بەخەی شیعرێکی کەساسی تیادەگرم و
دەڵێم لێرە تۆ دەبیتە ڕازی قەوزە
ئێر...؟
نە نەزرگەی ئیمامانە و نە مەرقەدی پیر و غەوزە
هەڵسە...
هەڵسە
شیعری قەوزە!
خۆڵە پەتانێی جێ چۆپی باڵغ بوونە
تیا مەگەوزێ
دەروێش قەوزێ!

***

بەرکوڵ

١٩٩٣/٦/١

دەستم برد بۆ چاوەزاری دەرگەی باخی لەپەرداخا
ئاین، یاسا، نەریت، کۆمەڵ
هەر هەموویم پیا هەڵشاخا
خەڵکە خۆ من هەژارێکم بێ ئا و نان
خەڵکە قوڕی سەرەتایشم، گیرایەوە بەخەم و ژان
خوایا بۆچی ئەم گشت خەمە؟

من دەمەوێت دوو قوم بدەم
لە هەردوو گۆی ئەو دوو مەمە
ئەی خوایە تۆ لەچیت کەمە؟
خەڵکی لێمی حەرام دەکەن ئەم بەرکوڵەی سووکە ژەمە؟!

***

گڕ

١٩٩٣/٦/١٢

هەر کە خامەم گڕ دەسێنێ... هەموو پێش چاوم کاغەزە
خونچەیێکم تیا دەکێشێ لێوی تۆیە
گوڵێکی لێ دادەبەزێ، هەر بەتەواوی گۆناتە
بەشینایی ئاسمانی ئەم تابلۆیەوە، دوو ئەستێرەی
کاروانکوژەی تیا هەڵدێنێ... هەردوو چاوتە
تاڤگەی هەنگوینی پاڵفتەم بۆ دەڕێژی...
هەردوو تاکە زوڵفی خاوتە
کە من سەرم هەنگەژاڵە، ئیتر خامەم گڕدەسێنێ
لەم کەشەدا، دەبێ ڕەقیب، چۆن چۆن شیعرم هەڵسەنگێنێ؟!.

***

مامە خەمە

١٩٩٣

(ئەم قەسیدەیە بەدەنگی بولبولی خۆشخوانی کورد، هونەرمەند بورهان مەجید کراوە بەگۆرانی)

مامە خەمە! هاوار بۆ تۆ
خەممان زۆرە، خەممان بخۆ
من لەوی دی ڕازی نیم و
ئەویش لە من...
ژن لە پیاو و، پیاویش لە ژن!
هەر کوێ دەڕۆی هەر غەیبەتە
داوە و قەنارەیە و پەتە
ئەم بۆ ئەوی دیی هەڵئەخات

به زمانی...
به ڕێگاوه هەزار پەڵت تێدەگرن و
خۆت نازانی
هیچ کەس خەمێکی تۆی نییە
هیچ کەس باسێ لە خۆی نییە
ئاشنایەتی هەر هیچ نەما
کێ دەربەستی ئەم ولات و ئەم شارەیە
لەنێوانی دڵ و دەما!؟
مامە خەمە خەمان بخۆ
تەماشاکە وەرە و بڕۆ!
ڕەخنە زۆرە و بێ پایانە
بەڵام زۆری بێ شایانە
کەسانێک هەن، هەڵپەی ئەوان
هەر بۆ خوانە!
بەخوا گەر کارمان وا بڕوا
ئەنجامی ڕەش بۆ هەمووانە!
مامە خەمە... خەمان بخۆ
تەماشاکە... وەرە و بڕۆ
***

دڵی- نالی- کە ئەنیسی قەرادەخە، ئێستەش داخی (سەرچاوە) و (دێوانە)ی دار و دەوەنە

١٩٨٩/١٠/١٠

گەلێک سەیرە... لە دوا چۆڕی ئەم سەدەدا
ئەژدەهاکێ هێندە حەژیای لەسەر شان بێ
ئەژدەهاکی مامە کاوەیش لە تای ئەوا
گاجووتێکی ژێر مژان بێ!!...
خەوم بینی... لەسەر لووتکەی (خنجەرە) بووم
(زەردە) دەستی دابووە بەر ئەژنۆی خۆیی و
سەری نابووە سەر چۆکی

شەماڵ بەناو دۆڵەکاندا بەپێ دزکێ وەها دەهات
سرتەی نەبوو نەش دەکۆکی
(مەیان) وەکو بەڕەی بەر پێی ڕیشاڵ ڕیشاڵ
لەپێ تۆزی لێ نیشتبوو
ئاوی (قەپڵانتوو)ی خێر نەدیو
(مچە کوێر)ی جێهێشتبوو
(کلکەی کەڵوەش) لۆژ دامابوو چۆن بتکێتە چاوی چەمان
تاشەبەردە قورسەکانی ڕێی (تەقتەقان)
بوو بوون بەشایەتی نەمان
ئاوی (دووکان)ی بێ ئاسیا و تەبارەکانی دەڕووخان
(قووچکە) وا سەری سووڕمابوو
گۆشە نیگای خۆی دەنووقان
مانگی چواردەی زەرد هەڵگەڕاو دوور تێپەڕی
بەسەر دەشتی (دزیایشا) وەک شەرمنێ
ئەستێرەکان فڕکان فڕکان خۆیان دەکرد
بەناو گەرووی قۆپییەکاندا
بە (سەگرمە) و (عەمارەت)ا، هەتا لووتکە هەڵدەگەڕان
پێیان دەخزا و هەڵدەدێران
بۆ (سەنگاو)ی چۆڵ و وێران
چەمی (دێوانە)ی بێ چرپە بنەوانەی تیا نەمابوو
بەبن کاچ و ژێر قەڕەما ئەشکی کارەساتی دەبرد
دەڕژایە ناو لرفەی (سیروان)
(نارامسین)ی (دەربەنگەور)یش لە شکارا نووچی دابوو
هەرچی حیکمەتی مێژوو بوو لە هەگبەیا
لێی ڕژابوو
تا چاو بڕکا تەماشام کرد، هێندەی تریش
تا ڕووانگەم لە چۆڵیدا نوقم کرد و گەڕامەوە
لە جێی خۆمدا بەلاکاندا خولامەوە
جێ گوندەکان: گەدەی سووتاو و هەڵدڕاو
بەردێ لێرە و بەردێ لەوێ

وەکو بلێیی چۆڵی نەبێ هەتا هەتا هیچیان نەوێ
* شەو دەوارە و ئاسۆ چیخە، تروسکەیەک بەدی ناکەم
بیم گرتوومی، منی داماو بۆ کوێ بچم بۆ کوێ ڕاکەم
هاوارم کرد... هۆ نارامسین، ئیمام (هورمز)
زەردە! دێوان! داربەڕوو!
(دارمازەڵە)ی بەرۆک سووتاو، خەم هەڵگرتوو
چی ڕووی داوە؟!
ساجی ئاسمان بەسەر ئەم شاخ و دۆڵەدا
لە کەیەوە داڕماوە؟!...
ڕێشی گولیی عەجەم هێنای پێچراو بەقیل و قالەوە
تراژیدیای ئەم چۆڵییەش، لە سوورەتی ئەنفالەوە
* ئەم ناو دۆڵە... ئەمە ئەمبەرەوبەر لە سەرەتای ژیانەوە
جێی ژیانە...
بۆچی... کتێب جێگە چینەی خامەکەی کۆڵی ناشییانە؟!
زەردە... دەشێ تۆ دانەوی و چۆک دابدەی
وەک ئافرەتی پێوە پێچراو بەژانەوە خۆت بابدەی؟!
هۆ نارامسین ئەزەنەق بدە و لە چۆکەوە هەڵسە سەر پێ
زەردە، ئەی کێوی ئەفسانە...
کە منداڵ بووم باسی خوایان بۆ دەکردم، چەندە گەورەیە
وام دەزانی تۆ خووایت و مێزەریشت ئەو هەورەیە
کە، گەورەش بووم... کاتێک لەسەر تەوێڵی تۆ
زەردەی بەیان دەگەشاوە نوێژی بەیانیانم دەچوو
ئێوارانیش کە زەردەپەڕ لە چاوانتا دەکوژاوە
ڕۆژوو دەشکا و شەو بەردەبوو
هەتا مانگت لە سێبەری برۆکانتا قووت نەدایە
جێ ژوانی شەوان چۆڵ بوو
کاروان کوژەی چاو هەڵتەکێن هێدی هێدی
لە (سپێیین) کۆڵ بەکۆڵ بوو
سەرهەڵبڕە... کێ پێت دەڵێ (لم یلد)ە و داری زڕە
لە شوێن کوانووی، لە کوورەکەی مامە کاوە

چراوگێکی هەڵکراو بگێرەوە
ئاگر بنێ بەم شەوەوە
لەسەرەتای ڕێی خەوەوە
با، کۆڵی تۆ توێشەبەرەی ڕێگەی نوێ بێ
(شاهۆ) و (قەندیل) بەسەرکەوە
زرێ شمشێر نەگەزەکەی نارامسینیش لەبەرکەوە
ڕۆژگار لە بەختی ئێمەدا لە کارەسات بێ خەوەرە
سبەی دنیا پێدەزانێ... کورد کەو نییە، کورد کەوەرە
***

بایی بوون

١٩٩٣/٧/٧

بەستم، سنوورم، حەسارم
شیعر و ئەندێشە و شکارم
قیبلە و مۆبەد و میحرابم
جامی دەستی پڕ شەرابم
وەکوو تۆفان بۆ ڕامالە
چێژی هەموویان لام تاڵە
دامگرەوە شەبەیحوونێ
وەک برووسکە، وەک هەڵچوونێ
بمخە بەردەستی ڕەشەبا
گوێی مەدەرێ بۆ کوێم دەبا
چونکە من بێ چاووڕوو بووم
داوایەکی ئێجگار زوو بووم
خەونم بەلێوی تۆوە دی!
تەمای وەهام بەخۆوە دی!
بۆ هاوار و نزاو تکام،
دەست و دۆعای بەرەو خودام...
نەکەی دڵت بکەیتەوە
مۆڵەتێکی دیم بەیتەوە

هەر ئەو شێتەم کە ئێستە هەم
لەسایەتا خۆم هەڵدەخەم
ئەمجارە وازم لێ بێنی
خەندەییێکم لێ هەڵبێنی
بێ شک لەخۆم بایی دەبم
بۆ ئەو پەڕی ئاوات دەچم
پەنا بۆ خەو دەبەمەوە
دەرگەی باخت بکەمەوە

***

بۆ ئەوەی حەقیقەت نەمان کوژێت پێویستمان بەهونەرە

(جان جۆی)

١٩٩٣/٧/١٩

پێشکەشە بە شێرکۆی شاعیر

شیعری ڕەها...
باسم مەکە.
هێشتا سەروعوزر شۆڕنیت،
با من خامەی هەرزەکاریت تێ بەرنەدەم!
شەرابی تازە گیراوەی،
با من کەوچکی هەڵپەمت تێوەر نەدەم!
بەسەر کێلگەی تازە تۆوتا...
ڕهێڵەییێکم دابکا
گەرد و گوڵت بە با دەدا.
تۆش، ئەی پیری...
وەکوو گەماڵی نهێنگر، سەری ڕێگەم لێ مەبەستە
خۆ من هێشتا بەردی هیوام نەخستووە!
با، باخەکان گوێیان لێ بێ:
ئەرێ ئەمە ڕەوای حەقە.
نۆرەم دارەدارەیەتی و لەدارێکیان، جۆلانەم هەڵنەبەستووە!
لەکوێرە ڕێی سەفەرمدا...
چراوگی گوڵێکیشیان بۆم هەڵنەکرد،

بچمە سەر لقی تویشووییێک
لێوم بگاتە هێشووییێک!
هۆ ڕەشبینی...
وام لێ مەکە ئاگری شیعرت تێ بەردەم،
وەکوو گوندی ئەنفال کراو نوغرۆ ببیت.
جەنابت پێم ناڵێی تۆ چیت؟
وەکوو هەناسەییێکی سوار
وا توند یەخەمت گرتووە
لەسەر باڵەکۆنی حەزم وەک شمڵی شەڕ
بەیاخی شێخ و پیرمت هەڵکردووە؟!

***

ئەنتەر ناسیۆناڵی برسییەکان

١٩٩٣/٨/٩

هۆ برسێتی ئازار بەسە
ئەگەر تۆ پێی لێ هەڵبڕی
ڕەنگە (هاری) بکەم بە نان
ڕەنگە (شۆڕش) بکەم بە ژان
کام عەمارەی لەدەستکردی سەخری جینە، دەیشکێنم
کام خوێنەی زۆر سوور و چەورە، دەیپژێنم
کام تەلارەی زۆر باڵایە
تاپۆی وەکوو ظل الله
هێندە سەری پێ شۆڕ دەکەم تا فیت دەبێ بەهەر دوو پێم!
گۆڕی بابی کام قارچاخچی زۆر پیرۆزە
ڕەنگە ماکەری تیا بـ(...)م
کام کورسیەی پێچکە قەڵەو و تۆکمەیە، هەڵیەدێرم
ئەو یاسایەی برسێتیمی لا ڕەوایە
ئەی کەم بەئەڵقە بۆ (...)م.
کە برسێتی لای لێ بڕیم...
شتێک نییە بڵێم نایکەم، شتێک نییە پێی نەوێرم.

***

سێ تاوان

١٩٩٣/٨/١٣

١- لەبەر دەرگای مزگەوتێکا خێریان دەکرد
سەڵەواتم دا لە نانێ
کە وەرم گرت لە پەناییێکی تاریکا، دام بە (...)ێ
هەر خوا خوام بوو، خوا بەولاوە هیچ کەسی تر پێی نەزانێ.

٢- لەبەر دەرگای کەنیسێکا...
کتێبێکیان دابەش دەکرد
وەرم گرت و زوو فرۆشتم
چارەکێ مەییم پێ کڕی
کە دوا چۆڕیم دا بەتاسەم
پەردەی کچێنیی خەونێکی دوێنێ شەوی خۆم پێ دڕی
بەگوێمەوە هەرچییان وت
بە(...)مەوە هەر کەس تڕی.

٣- لەبەردەمی بارەگاییێکی گەورەدا...
چەپڵە ڕێزان هاڕەی دەهات
پاڵەپەستۆ دەستی پێ کرد...
خۆتان لادەن ئەوا خۆی هات
لە گیرفانی یەکێکیاندا بەرنامەی کارم دەرهێنا
پێخوییێک قوڕ بوو گیراوە
خۆم خەریتەی شەهیدانم لەبەرابوو...
هەتا تەوقی سەرم تێنا!.

***

پێداچوونەوەیێک

١٩٩٣/٨/٢٤

١- وتم خونچە بکرێرەوە و ببە بەگوڵ
وتی: بۆنم دەدەی بە با؟
وتم: نەخێر؛ تۆ ئەو ساتە زۆر جوانتری

- بەڵام زووتر هەڵدەوەریم-
- خۆ گوڵ هەر بۆ هەڵوەرینە
- خەونی عاشق نەجێی دەوێ، نەپێویستی بەسەرینە.

٢- هاوین دێت و دەمسووتێنێ
پایز دێت و کفنی سەرمای لەدەستایە،
زستان دێت و تەرمی شەختەی لەسەر شانە
کە بەهار دێت دەبم بەبار...
ئەم ژیانەم لەلا ژانە
ماڵۆچکەی ئەم خەم و داخەش هەتا ئەمرۆ بێ سەربانە!

٣- «شێرکۆ» ڕۆژباش -شیعرێک وتی-
لەدەربەنی پەپوولەوە سەدایێک هات
هەموو بەردە قارەمانان کەوتوونەتە نێو بازنەی
دەنگی تۆپی سیخ و گورگە!
گاردەکانیش دەستیان لەسەر دڵ هەڵگرت و
ئێستە دەستیان لەسەر ورگە!
-شیعر چۆنە؟-
ئەمە پرسیاری سوارێک بوو
لە دەربەندی پەپوولەدا جەنگاوەرە
لە چاخانەکەی شەعبەوە کترییەکی سارد بووەوە
هاواری کرد:
بەقەولی ئەحمەدی میرزا، مویتەدایە و بێ خەبەرە
شێرکۆ وتی: تۆ بێ دەنگ بە
خۆم وەڵامی وام لەبەرە...
منیش ئەرکی وام لەسەرە!

٤- ئەوە ئێوارەی هەینییە و سەرچنارە
ئۆتۆمبیلە چاو جوانەکان پێنج هەزارن
مەیخانە زۆر، کەبابخانەکان دوو سەدن
خانمەکان بەشیش کەبابی سەفەری لێو خڕ دەکەن

شەقامەکان بەم بەرامە خۆ مڕ دەکەن
خواپێداوی ڕێی ئەنفال و دوای ڕاپەڕین
گوێی لە بۆرسەی نیۆیۆرکە و سەلامیشی لەبەغدایە
ئەم ولاتە -تۆ پێم بڵێ- چ بەشێکی منی تیایە؟
ئەی ئەگەر من جنێو نەدەم تۆ لێم زیز نابی خودایە؟!!

***

بازیبەن

١٩٩٣/٨/٢٤

هەردوو دەستی خۆم هەڵبڕی -وایانزانی-
نزاییێک بوو سەری هەڵگرت
نەیانزانی گرێیەک بوو بۆم نەکراوە
نەیانزانی تەنها قومێکی زۆر خەست بوو هەر نەمتوانی بیخۆمەوە
نەیانزانی هەڵبەستێک بوو
هەرچەندم کرد پیتەکانیم بۆ ڕێک نەخرا
کۆڵەوژێکی گەرم بوو.
سەد فووم لێ کرد نەبووە چرا!
چیبیان لێ بکەم. ئەی چۆن چۆنی وەکوو نوشتە
بیانخەمە بەرگێکەوە و وەک بازیبەن لە قۆڵی کەم
یا وەک خورجی خەمەکانم لەمرۆژەدا لە کۆڵی کەم؟!

***

هاتم

١٩٩٣/٩/١٨

هاتم... دڵم کردۆتەوە
عەیامێک بوو دام خستبوو
بەناوچاخی خەم و داخا وەکوو شەقام ڕام خستبوو
کە دەستم برد بۆ قەڵەم و کاغەزێکم خستە پێشی
برووسکەیێک لەسەرمەوە گەیشتە چاو
وردوخاش بوو وەک ڕووبەری میناییێکی بەبەرد شکاو
بوو بەلێزمەی ڕووندکان و بەسەر ڕووما هاتە خوارێ

وەکوو ڕەهێڵەی بەهارێ
وەکوو تاڤگەی ڕامانێکی پێش نیگارێ
کە ڕوانیمە ئەو ئاوێنەی...
دەست ڕەنگینی شیعرەکانم بۆی هێناوم
مانگی ڕووی سووری خۆم بینی
وەکوو دەروێش کەوتمە، حاڵ
لە مژدەی ئەم خۆشییەدا هەرچی شیعر و پەیڤم هەیە
وەکوو مناڵ
ئاخاوتنیان بوو بەسروودی گڕوگاڵ!
وتم ڕەنگە خەو ببینم، ئەمە لە بەختی من دوورە
بەختم وەکوو تووني ئەنفال
هەر بەتەمای پۆپەشمینی شارەزوورە!
وتیان یا شێخ ئەم پاداشتە هەر بۆ تۆیە
ئەم یاداشتە هەر بۆ تۆیە
تۆ شاعیری شەهیدانی
گۆرانی بێژی ئاهەنگی کوردستانی ئاوەدانی!
چوویتە لای هەر تێکۆشەرێک
قەدری سوحبەتی دەزانی.
شیعرت بارگە و بنەی بووکە و
تەلبیت بەندانی باوانی.
تەشتی تۆ داواخوازی ئازادی و گەورەی پڕ لەنانی
بۆ نیشتمانی ئەو خەمەی، بوو بەبادی خۆشمرووری
مەلا خدر،
بوو بەخەونی خۆشی خانی!
بوو بەبلوێری لای لێوی مام هێمن و هاوڕێکانی!

***

وا نەزانیت وشک دەبم

من ئەو تۆوەم: بەبارانی سەرپەڵەیێک دەڕوێمەوە
دەبم بەگوڵ دەکرێمەوە
دەبم بەمەی دەخورێمەوە

لەبازاڕی دڵداراندا، من ئەو قەرزەم دەدرێمەوە
هەر گوڵ زۆرە، بەیانییەک لەناو گۆڕەکەی یەکێکیاندا
وەکوو ئاورنگ هەڵبێمەوە.

***

دەچم بۆ لای

دوێنێ وتم دەچم بۆ لای
دەبم بە سێبەری باڵای
دەنگێ لەودیو گەردوونەوە، وتی نەکەی
پەنا بۆ شیعری وا نەبەی
ئەو کەشتییەی کە خۆی دەخاتە زریانێ
دەبێ ڕێ و بانی بزانێ
ئەو! زریانی بێ ئامانە
ئەو! سیحری ڕێگەی چاوانە
ئەو! داستانی گەردەلوولی عەشقی تۆیە و
حیکایەتخوان لێی سەرسامە
تۆ میحرابی حەللاجێکی
ئەویش خاوەنی پەیامە.
دەچیت بۆ لای؟... بەڵێ دەچم!
ئەوا، وتمان شێتیش دەبم
چوونم بۆ لای نەک هەر شێتی گیانیش دێنێ
چوونم بۆ لای نەک هەر شیعر،
(أنا الحق)م تیا ئەچێنێ!
حەللاج ئەگەر سووتان نەبێ، دەپێم بڵێن چۆن دەمێنێ؟!!

***

بۆ شەهیدەکانی قازانقایە

١٩٩٢/٩/٣

ڕۆژگار ڕەش بوو
شەوگار دێوی دەم کراوەی بیم و خەش بوو
دوژمن ئێجگار دڵنیا بوو
لە گۆڕیدا وای دەزانی کەس نەماوە

وڵات ئاشی ئاو کەوتووە یا زاوایەکی ناکامە و بەفووی ئەوانگەڵ بەسراوە
ئەگەر شەوێ تروسکەیەکی بدیایە
ئەگەر ڕۆژێ کەف و کوڵێ ساز کرایە
ئەگەر لە سێبەری داڵا پێچکە تفێ ڕۆ کرایە
خۆ عەرشی خوایش لە لێزمەی
ئاگرباران نەدەخەڵست
پڕ بەم دنیا پەتکە پواوی عروبە و سۆشیالیست و
ئیسلامەتی بۆمان دەرست
هەر کوێ دەچووی هەر (وحده) بوو
هەر کوێ دەچووی (رسالە) بوو
هەر کوێ دەچووی پاپە (صدام) وەکو کڵاش و کالە بوو
هەر کوێ دەچووی ئەوەی دەتبیست هەر (قال)ە بوو
هەر کوێ دەچووی هەر (بعثی) بوو وەک عالەبوو
ڕۆژگار ڕەش بوو
شەوگار دێوی دەم کراوەی بیم و خەش بوو
کێشە کێشەی گیان و لەش بوو
لەلیان لە زاران بڕیبوو
لاقان لە کۆتان نرابوون
هەرچی ناوی کوردستانە بەزاراوەی (حكم الذاتي) قڕ کرابوو
دەمی کتێب و دیوانان داخرابوو
ملی قەڵەم بادرابوو
برا جاسوسی برا بوو
درۆ ناکەم ئەگەر بڵێم چاوی بەیان داخرابوو
دوژمن وەکو کۆڵی سوارێ دەهات دەچوو
دروشمێکی هەڵکردبوو:
(دە ساڵە هەر لە پێناوی کەرامەتا تێدەکۆشین) بەڵام نەبوو
(وحده) و (حریە)ش دە ساڵ بوو لەسەر دەم بوو
بەڵام دەنگی ناو پانتۆڵی پڕ لە تەم بوو
ئەمە حاڵ بوو
بارودۆخ پیتی بێ خاڵ بوو

کوڕە کوردە جەربەزەکان
بێچووە شێرە نەبەزەکان
بەرماڵی شاریان هەڵتەکان
پشکۆ پشکۆ خڕبوونەوە و بوون بەگڕکان
شوانە، ئاشتی، سمکۆ، ڕێبوار
هزر و کردار
چوون بەیەکا شریخە بوو
کۆبوونەوە و برووسکە بوو!
نەزرگەکانی ئەیلوولیان داگیرسان و
باوەڕ و چەک جووتەیان گرت
شۆڕشیان بوو!
لەو ڕۆژەوە داڵی تەپۆ ئەو باوکەی مرد
لەو ڕۆژەوە ئیتر دوژمن بوو بەسۆزانی بەخروک
هانای بۆ داوێنی ئەبرد.
لەو ڕۆژەوە هاوارمان کرد، هاوارم کرد
دەخڵ دروێنە و خەرمان شەنیەوێ
سووری خەرمانیش شەخڵ و مەنیەوێ
ڕێگەی ئازادی و پێشڕەوی کارا
عاشق و بووکی بێ پەچە و تارا
ئاواتی کورد و دەستی سەر خەنجەر
شۆڕش و چەک و باوەڕ و سەنگەر!
برام کەمال، خوشکم حەپسە، کاک عوسمانی جگەرسووتاو
پوورم ئامین، دایکی ئاشتی، دادەم حەلاو
جگەر گۆشەتان دا بەکورد...
دڵم لە تەک دڵتانا بوو گڕی دەگرت.
هاوارم کرد ئەوە چییە... وا تەپەت دێ و هەڵدەپەڕیت؟
وەک چۆلەکەی سەربڕاوی
دوا ئەزنەقی خۆت دەهاوی
وتی ئەمشەو خەمەکانت هێندە زۆرن
جێی هەموویان نابێتەوە.

جمەیان دێ، وا خەریکە دەرگای خڕم دەکرێتەوە
نەکوو منیش لەناو قەفەزی سینەتا بتەقێم و لە گۆ کەوم
وا دەمەوێ خۆم هەڵبدەم، لە سینگتەوە بێمە دەرێ
بەڵکو شیعرێ ئەم دادەی من بۆ مەجلیسی یاران بەرێ.
بڵێی شیعر دادم بدا؟
ئەندێشەم هێند بەتوانا بێ؟
شیعرێکی وای لا سانا بێ؟
یاران دەبێ چیم بۆ بکەن، چیم پێ بڵێن؟!
بۆ خوا وای کرد هەر خەمی قورس بۆ شیعری من بێ بەهەوێن؟!
برام هەر باوکی شەهیدێ، خوشکم هەر دایکی شەهیدێ
گریانی من چڕیی گەرمە شیوەنتانە
بالام کۆتەڵی خەمتانە
خامەم، زارم، بەیتم، پەیڤم پەیامی دڵ و دەمتانە
ئەوسا گریاین بۆ شەهیدان، ئێستەش دەگرین
برینی وا بێ پەترۆیە هەتا دەمرین
خوشک و برا ئەوسا خەمم وەک خەمتان بوو
ژەمم بەشێک لە ژەمتان بوو
قەڵەمەکەم پەیامبەری کلێپەی دڵ و هاواری زار و دەمتان بوو
کات ناسکە، بارودۆخمان لارە ڕێیە
گوێم لێ بگرن قسەم پێیە:
هاوارم کرد، هاوار بکەن...
هۆ سوارەکان... هێشتا سەری مەیدان دوورە،
هێشتا دوژمن چاوی سوورە
دامەبەزن تاو ئەو تاوە، هەل ئەمڕۆیە
ئەمڕۆ هەر ڕۆژی کورد کوردە، نە من منە و نە تۆ تۆیە
دەرس وەرگرن... دەرسێک و دوان
دوو دەرس و... سیان... سێ دەرس و چوار
دەرس وەرگرن، هەر نووچێک و هەزار خەسار
دەرس وەرگرن هەل ڕەخساوە
قیرائەتی سەبعەی ئەنفال...

هێشتا لەناو بڵند گۆدا خوێناوییە
هێشتا بن باخەڵی دوژمن یۆرانیۆم و کیمیاوییە
هێشتا هەڵەبجەی شەهیدمان...
بەدوای گۆڕی بێ گۆڕاندا هەر عەودالە
هێشتا سروودی سەپێنراو هەر بۆ پەرستنی داڵە
دابەزینیش، بەچاوانتان، لەم دۆخەدا بۆ پێچاڵە
دەرس وەرگرن... دەرسێک و دووان،
دوو دەرس و سیان، سێ دەرس و چوار
هاوار هاوار... هاوار هاوار!

*

خوشک و برا، ئێستەش خەمم وەکو ئێوە بارگرانە
ئێستەش ئەشکم کە دێتە خوار وەکو ئەشکی ئێوە گەرمە
ئێستەش هەزار شت دەبینم، ناوبردنیان لەلام شەرمە
وەرن لەگەڵ منی ڕەزمی خەم و خوێنا پەڕەی کێتبان بکێڵن
بەختی ڕەشمان لەناو دێڕی سەرەوژێرا بەردباران کەین
واعیظەکان بەپەندی گوند و شاران کەین
بۆ وشکە ساڵی ڕەوشتی نێو کۆمەڵگا نوێژە بارانەی جاران کەین
خوشک و برا خەمی ئێوە و خەمی منیش
خەم هەر خەمی ئازادییە
خەم هەر خەمی کوردستانە
دایکی خەمان... خەمی ئێمەی بێ بن بان و بێ سەربانە
دایکی شوانە، دز بارانە
دنیا دنیای بورجوازی ناوشارانە
دوژمنەکانی ئارام و ئاشتی و شوانە!
دوژمنی کورد یەکێک نییە و دوانە و سیانە

* بورجوازەکان...
لە کومونەی پاریسەوە شوولی ئازارتان دەمکوتێ
ئۆکتۆبەریشتان ڕووخاندم
تۆوی هەزار چەشنە کرمی ناکۆکیتان تێدا چاندم

لەناخەوە سەدان جارتان هەژاندووم و
ئەمێستەش هەردووڕێیانە و منیش ماندووم
ڕێگەمتان وا شێواندووە
سەر هەر لە بیری خۆم دەسووم
لە قۆناغی تێکۆشاندا، چەند جار وتم
فەرموون ئێوە بۆ پێشەوە؟!
ئەو ساتانەش خۆم دەجەڕاند بەدەرد و زام و ئێشەوە
بۆ کوێم دەبەن، من برسیمە، من سەرمامە
جەستەم هەمووی جێگەی زامە
کرێکارم... کارم نییە
وا نەزانن هەر ئەمساڵم، ئیتر چاوی پارم نییە!
یا وڵاتم، شارم نییە!
بورجوازەکان بۆ کوێ دەڕۆن، بۆ پێدزکێمان لێ دەکەن
خۆ من و تۆ لەهەر کوێ بین هەر نەوەی ئاو و خاکێکین
هەردووک شارۆی بەرکۆشێکین، پڕ چاکێکین
من سروودی ئۆکتۆبەرم هەر لەبیرە
من کومۆنە، هەنگەژاڵی ئەم ڕێگەمە
نەتەوە هەر نەتەوەمە و واریش هەر وار و جێگەمە
پێویستە من شووڵت بکەم، لە جێی خۆتا ڕاتوەستێنم
جا ئازادی بۆ وڵات و ژیان بۆ گەل دەڕەخسێنم

* خوشک و برا... هاوارم کرد، هاوار بکەن
با ئێش نەگاتە ناو گەدە
با ڕۆژ نەگاتە ڕێی سەدە
با ئازادی نەبێ بەقوربانی نانێ
ژەمی بێ ژەم دەست نەنێتە بینی ژانێ
شاعیر شیعری خۆی نەخاتە بەردەست و پێی شەو لەبانی

* دایکی ڕێبوار، ڕێگە سەختە
هەزار ساڵە کورد بێ بەختە
هەزار ساڵە کەڵەشێرمان دەخوێنێت و هەر ناوەختە!

دەبێ خۆمان سەری بڕین هەتا سەری خۆمان نەخوا
لەشگرانین، نوێژمان دەچێ ئەگەر ڕێکەوت لەشمان نەشوا
ئای لەم بەختە، لەم ناوەختە
ڕێ دژوارە، دایکی ئاشتی... ڕێگە سەختە
هەش بەسەرم، هەزار ساڵە کورد بەتەمای تاج و تەختە
هاوار بکە لە سوارەکان... دانەبەزن
لە پەناوە با بن دەستی یەک نەگەزن!
تاو ئەم تاوە، هەر ئەمڕۆیە
ئەمڕۆ هەر ڕۆژی کورد کوردە، نە من منە و نە تۆ تۆیە.
هاوار بکە لە سوارەکان: کوردایەتی،
خوا کردوویە بەئایەتی!
لو قامت القيامة لن تنكس رايتي
تەبایییە و برایەتی
ئەمە بەڵێنی بەرە بوو
مێژوو خۆ تۆش هەر شایەتی!

* دایکی سمکۆ ئەگەر خەونت نەهاتە دی
خواوەند بۆ سەر ئەم کۆلیلە ڕابهێنە
گۆڕی بابی گێرە شێوێن لەناخەوە هەڵتەکێنە
فرمێسکی خۆت بهۆنەوە هەزار دانە
تەزبێحاتی لەعنەت بکە بۆ دیداری ئەو کەسانە...
خوێنی یادی شەهیدانیان لەلا وا سووک و هەرزانە!

* قایل نابم
کورد واتەنی... خوا بەو ڕۆژەی نەکا و نەکا
ئەگەر کلێپەی ڕاپەڕینمان کوژایەوە
ئەگەر خوێنی برادەرمان ڕژایەوە
هەنگاو هەنگاو بەرەو دواوە کشاینەوە
بەسەر شوێن پێی یەکتریدا بەقلێپە قلێپ ڕشاینەوە
ئەفەنیەکان دابنیشن هۆ و هۆکاری
نەگبەتیمان بۆ ڕیز بکەن

مەزرای یادی شەهیدانمان بۆ پیس بکەن
ئەفەنیەکان ئەوە دوێنێ، ئەمەش ئەمڕۆ
ئێستە وەرن چارەی دەردان دەستنیشان کەن
دایکی هیوا ژانی لێ سارد نەبێتەوە
لەنوێ داوای گەرمە ژان کەن
وەرن ئێستە هۆ و هۆکاری بەدبەختیمان لە بۆ ڕیز کەن
وەرن لەناو بارودۆخی ئەمڕۆماندا پاک و پیس کەن
پاک پاکترکەن ئەوی پیسە سەرکۆزەرە
ئەوسا نۆکەر، بۆیەش کرێ بەخوا ئەمڕۆش هەر نۆکەرە.

* دایک و بابی هەر شەهیدێ! خوشک و برای هەر شەهیدێ!
خەمم هاوکێشی خەمتانە
وەلیم دیوانەی شەمتانە
زینم ئەڤینی مەمتانە
سیامەندم بۆ خەجێتان هەناوی خۆی کرد بەدارا!
دەروێش ئەوڵام بۆ گۆرانتان
شمشاڵی نا بەلێوەوە لەناو شارا
شیعرم بۆ ئێوە کرد بەنان لە کۆڕەوی بێ ئاقارا.!

* هاوارم کرد لە شەهیدان، هاوار بکەن لە شەهیدان
پێیان بڵێن سەربەنەوە،
با حیزبەکان گوێیان لێ بێ مشیر وا بەدەربەنەوە
چش لە ئێمە برسیمانە دەربەندەکان نەکەنەوە
مشیر هەموو گوێ قوڵاخن. جوابی وەڵام بدەنەوە
ئەمجارەیان بەردەقارەمان شەرمن بێ مردن چاکە
گوێتان لێ بێ، هاوڕێ، هەڤاڵ، مامە، کاکە!

***

گوڵ باران

١٩٩١/١٠/٢٣

لەسەر ڕەوتی سوارچاکانی شیعری کوردی

حۆزگە دەمزانی ئەم دڵە شێتەم بۆچی ناسرەوێ
هەروەکوو ساوا وڕکی گرتووە و تۆی لەمن دەوێ
خەونێکی خۆشە، ئەگەر بێتە دی شاباشی عیشقە
منیش دەپرسم تۆ بڵێی هەلی وای بۆ هەڵکەوێ؟!
دەسا ئەو ساتە دیوانێ دەڵێم بۆ خەونامەکەی
چونکە لەم خەونە خۆشتر نابینێ، ئیتر ناخەوێ
دەبم بەپەیکی پەیامێکی وا گیان بهەژێنێ
جا ئیتر چەندم لەسەر دەکەوێ، دەبا بکەوێ
خۆ دەرگای دڵم هەر لەسەر پشتە بۆ پێشوازیتان
دە فەرموو قوربان، گوڵبارانت کەم وەکوو پێشڕەوێ
بامنیش شەوێک شایەتی حاڵ بم بۆ ئەم ژوانە
وەکوو ئازادی و ئازادیخوازان من تۆم خۆشەوێ

***

بۆ هۆنەر «شێخ سەلامی» نەمر

١٩٧٠/٢/٢٥

لە خامەی خۆم ڕەوام بینی، بەگیانی هەست و بێداری
کە چەپکێ گوڵ لە هۆنراوەم بهێنم بۆت بەساکاری
لە دامێنی گڵی سەوزەت لەگەڵ پیرۆزەکەی یادا
بەئەسپایی لەوێ داینێم. وەکو ئیکلیلی مرواری
وەکو حەق ڕوون و ساکاربووی ڕتووشی هەر نەبوو وێنەت
لەناو هۆنراوەتا، دیارە، لە ناحەق چەندە بێزاری
هونەرمەندێکی هۆنەر بووی دەست پاک و دڵت پاکژ
مەلی هۆنراوەتت هەڵدا لەناو گوڵزاری هاوکاری
لەگەڵ پیرەی دەسەوگۆچان لە ڕێگادا کە یەکتان گرت
بزیسکەی گەرمی بێزاریت، گڕی بەردایە ناچاری

لە دونیای شەو وەها توند بووی، توانجت گرتە لای ئاسمان
کە بۆچی شەو وەها زەنگە؟ کە بۆ قورسە وەها، باری
هەموو کاتێ دەس و خامەت لەگەڵ دڵتا وەکو یەک بوون
نە خامەت دڵتی ئێشان و نە دەستت خامەتی هاڕی
لەگەڵ (خەیامی) بیر و مەی، ئەوەندە ئاشنا و دۆست بووی
بەسەر باخی گوڵی تۆدا، پەیامی هۆشی ئەو، باری
لەگاپیرێ، کە ئیستیعمار، لە جووتی بەستبوو هەر دەم
بشێلێ خاک و تۆوی کا. مرۆری زۆر و بەدکاری
دەستت لێ دابووە دارێک سەر و گوێلاکی بشکێنی
نە خۆی ئیتر بمێنێت و نە گاجووت و نە هەوجاڕی
دەنگت دیارە لەناو کۆرسی سروودی هەوڵ و ئاواتا
ئەڵێی کوردە لەخەو هەستێ بەیەکجاری، بەهۆشیاری
هەموو زامێک کە ئەکرایە لەشی کاروانی مەینەتمان
بە ئاهو ئەشکی خۆت ئەت شت نەبێتە زەخمەکەی ساری
بەهەر پێدەشت و شاخێکا کە کاروانمان شەوێ ڕەو کا
سەری ئەو ڕێچکەیە ئەگرێ، بەدەنگ و ڕەنگ لەوێ دیاری
کە دڕنی دا، شەوی تاریک لە ئاسۆی بەرزی کوردستان
بە ڕۆژی بیری ئازاد و پزیسکەی خاکی زاماری
لەگەڵ حاجی، لەگەڵ بێکەس، لەگەڵ گۆرانی هەرگیز ماو
دەس و خامەت لەوێ دیارە ئەکێشی نەخشی ڕزگاری
سەلام ئەی هۆنەری ئاشتی ژیانت خۆش ئەویست ژین بێ
کە لایەق بێ بەئینسان و بەگوێرەی بەرهەم و کاری
دروودی من دیاری بێ لەجامی ئاڵی نامەمدا
بەتۆی پێشکەش ئەکەم یاشێخ، بەئاوازی نەی و تارێ
هەتا دەنگم شەماڵ بیبا بەکوردستانی شیرینا
ئەبێ تۆماری کەم ناوت لەسەر بەردێ لە سەردارێ

***

من و شتەکان

١٩٩٣/١٢/١

من کە ئەستێرە دەبینم شەوانی هاوینێکی فێنک وا دەزانم:
ئاسمانی دز شەبەیخوونێک داویە بەسەر باڵی چاوتا
لە وەنەوزا خەون و پرشنگی دزیوە
کە سوورەتی (الرحمن)یش دەخوێنمەوە وا دەزانم
چامەیێکی دیوانی تۆ بەسەر بەهەشتا وەریوە
کە چاو دەبڕمە ئەو باڵات، وا دەزانم
هەرچی باڵا هەیە کوڵە
بۆم ناپێورێ، چونکە هەموو بستێکی ئەو
بسکی هەزار چەشنە گوڵە!
کە ڕوو دەکەمە ئاستانەت، وا تێدەگەم
زەوی هەمووی هەر پیرۆزە.
ڕەوایە بۆم لەهەر کوێدا ئەگەر نوێژی خۆم دابەستم، سوجدەبەرم
لەبەر دەرگای ماڵ و حاڵتا...
داینەوێنم فەرقی سەرم!
ڕەنگە دەستم وەکوو واشە دابێتەوە بۆ سەر سینەت
گاردی دوگمە پەنجەکانم بقرتێنێ
لەو باخەدا وەکوو هێشووی پوورەهەنگی
بەهارانێ جێ بهێنێ.

***

ئاگردان

١٩٩٣/٤/١٨

پەنجەم بوو بەکۆڵەوژو
ئاگردانی خۆڵ لێ نیشتووی برینەکان تێک وەردەدەم
ژیلەمۆیە
برینی سەر برینەکان بێ پەترۆیە
کارێکی وا لەم دەربەنی پەپوولەدا

لەجێی خۆیە!
من نامەوێ کوترە گاویلکە و پەپوولەش دەربەنەکانم لێ بگرن
من نامەوی بارەکەوی شیعرەکانم لەژێر باڵی دایکانەدا
لەپێشوازی زستانێکا بێ دەنگ بمرن
من نامەوێ جوانووی وشە لەژێر دەست و پێ و
چەپۆکی باوکانەدا شەل و کوێر بێ
من نامەوێ پیتەکانی سروودی ڕێی خەم و ئازار
ئەبجەدێک بێ، هەر چاوەڕێی سەر و ژێر بێ
زمانیشم کۆڵەوژە و ئاگردانی خۆڵ لێ نیشتووی
پشکۆی نوستووی نێو کتێبان دەتەکێنێ
زمانی من کە شێت دەبێ (سالە شێتە) و
زاری، جنێو دەتەقێنێ
کێ لێم دەگرێ؟ ئەوە دایکی پشدەرمانە
هێشتا گیانی پڕ لە زامە
برین کێش و سەرەوایە و دەشتی برین شیعرە و چامە
شاعیر پەنجەی کۆڵەوژەو
شاعیر زمانی خۆی دەکا بەکۆڵەوژ
لەژێر باڵی هەوری خۆیدا پەترۆی زامانی شەن دەکا
زامیش نهێنی پەترۆ بێ، ڕۆژێک خۆیشی بەپەن دەکا
ئەوە دایکی پشدەرمانە، سەر و کلاوی سووتاوە
ئەوە دایکی پشدەرمانە ئێستەش چاوەڕێی لانکەیە
بۆ ئەم سکەی پێی دووگیانە
ئەوە دایکی پشدەرمانە، چەند ساڵ دەبێ لەسەر ژانە؟
چەند ساڵ دەبێ لەناو کوڕی سیاسەتدا
سەر تەیکەیێک قسەی پانە؟!
کێ لێم دەگرێ ئەگەر هاتمە قەڵادزێ
لەسەرەوە بەردبارانی هەر دوو زێ کەم؟
ئەو شاخەشمان زۆر بڵندە و جێگە ڕەبیەی تێدا ماوە!
ئەو زێیەمان زۆر پاراوە و
کە بەعسییان سەریان تێژەند، بۆ لە تینوا، نەخنکاوە؟!

ئەو گەورەمان پارووی چەورە و کوردێ دەبینێ هەژارە،
ئەو مەنسوولەی سواری سۆپەر و سوێ بەرەو،
ژنە کوردێکی لەچک ڕەش نانی لەسەر کۆڵەدارە...
یا پاشماوەی هەڵپەی گەڵی قاچاخچییەکی ناو شارە؟!
ئەم بەهارە، چەند بەهارە
شیعرم خۆڵی بن دیوارە؟
دیواری ئەو خانۆچکەیەی
ئازاری ئەم شارۆچکەیەی تیا تۆمارە
لە ڕۆژنامەی فیشاڵ ژەنا، چەند ساڵ دەبێ سەر وتارە؟
هێشتا گیانی هەر برینە و هێشتا دڵی هەر زامارە
شیعریش لەتەک خەمی خۆیا
ئاگردانیشی سەربارە.

***

فرمێسکێکی ئەوەڵ سەحەری بۆ عبدالله میدیای مەنگ

پەخشانە شیعر

١٩٩٦/٨/٥

درەختێکی مەنگ، چاوگەییێکی ڕوون
سەرێکی پڕ لە ئەندێشەی شاعیرانە
دەروونێکی پڕ
خولیایەکی سەیر
ڕاستگۆیەکی پیاو
خەمێکی قەڵەم بەدەست
دەفتەرێکی بەئاگا و هۆشیار
بێ پەروایەکی ئاشتیخواز... کە دەتبینی دێت و دەڕوا
وات دەزانی ئەو سەر زەوی لەچڵکی زۆرداران دەشوا
سالانێک بوو من دەمناسی
هەر ئەو پیاوە، هەر ئەو خەونە، هەر ئەو خولیا و هەر ئەو هزرە
دوور لە ئاپۆرای چەواشەی بەردە و بگرە
تابلۆیەک بو بەخۆڕسکی نەخشێنرابوو

ئایدیاڵ بوو ماتریاڵ بوو
دیوانە شیعرێکی ڕۆمانسی و زۆر سەرقاڵ بوو
دەیگوت جامی من ڕاستییە
دەیگوت ئاشتی خەونی منە
دەیگوت جەستەم وەک بستێکی ئەم خاکەیە
دەیگوت دڵم وەک کانزایە
دەیگوت خەونم بارانێکی هێندە خوڕە دوایی نایە
دەیگوت من لە هەژارانم
دەیگوت سندووقی سوحبەتی کۆڕ و مەجلیسی یارانم
ئەمە هەمووی میدیا بوو، مامۆستا عبداللەی خۆمان
ئەمە هەمووی عاشقێکی خاک و گەل بوو
ئەمە چیرۆک بوو بۆ منداڵ
ئەمە ڕۆمان بوو بۆ خەڵکان
ئەمە شانامەی کوردی بوو نەیانزانی بیخوێننەوە
ئەمە دڵێکی تۆراو بوو، پەریان نەچوون بیهێننەوە
ئەمە عبدالله میدیا بوو هاوڕێی عومرم
ئەمە عبدالله میدیا بوو هاوخەمی خەم
ئەمە دڵۆپە باران بوو قەتیسی نێو گلێنەی تەم
ئەمە دارێکی گەورەبوو سێبەریان لێ خواردبووەوە
ئەمە خۆرێکی خەمبار بوو ئاسۆیان لێ شاردبووەوە
ئەمە عبدالله میدیا بوو خۆزگەم بەخۆی
هێشتا دەستت لەدەستییە بۆ کوێ دەڕۆی؟!!
تۆ بەس نەبوو ئەم ڕەشەبا نەیگرتییەوە
تۆ بەس نەبوو وەکوو خانی نەکرایتە پێکی ئەتاتورک
تۆ بەس نەبوو وەکوو حاجی، کۆیەت نەدابوو بە شانتا و
ڕێی باواجیت لێ گیرابێ
چنارۆک بووبێ بەمشیر
لەسەر مەزرای هەیبەسوڵتان سوخەن زەنێک
بانگت بکا: تکبیر، تکبیر!
تۆ بەس نەبوو وەکوو سێوە و طاهیر تۆفیق ڕانەچڵەکیت

تۆ بەس نەبوو وەک جەعفەر و ئایشەگوڵێ دۆش دانەمای
تۆ بەس نییە بەسەربەرزی میوانی ئازیزی خودای
تۆ بەس نییە ترسی جەولەی شەڕی سێهەم ناتپروێنێ
تۆ بەس نەبوو ساتی مەرگیش هیوا هەبوو
چاوی بەبار و ماندووشت بۆ هەڵبێنێ!
ئەمە هەمووی میدیا بوو، عبدالله بوو، مامۆستا بوو
ساڵانێکی ئێجگار فرە لەژێر ڕەشماڵی دڵمدا
وەکوو ستوون ڕاوەستابوو
دیوانێکی ئەم خەمانەی لەدەستابوو
دەیخوێندەوە، دەیپچڕاند و دەیهۆندەوە
سەرکۆزەری لێ دەگرت و دەیکرد بە با
دەیوت تەنها ئەم دەبەرە داد و بێداد بۆ خوا دەبا.
ئەمە هەمووی عبدالله بوو... دەیوت کێیە گوێ لە ئێمەمانان دەگرێ
دادی خەممان، لەسەر باڵی دەست لێشتن بۆ کوێ بەرین؟
چۆن وەنەوزێک، دێ و چاوانمان داگیر دەکا
وەهاش دەمرین// وەهاش بۆ خەم و بێ خەمی بەکوڵ دەگرین
ئەمە هەمووی میدیا بوو
ئەمەش هەموو شین و شەپۆڕ و گریان بوو
ئەمە هەمووی کەف و کۆڵی دوای زریان بوو
کە زریان هات -خۆزگەم بەخۆی- ئەو سەری خۆی نابووە سەر گۆشەی برین
ئەو هەر تصوری هەبوو، من وا لە خەمدا خوێناوم
قەسیدەییێکی بێ چاوم
بڵقی سۆزێکی هەناوم
شوێنەوارێکی بێ گارد و ون کراوم
کاک عبدالله... ئەمن دۆعایەکی دەکەم
دەنگ هەڵبڕە و بڵێ ئامین
ئەوەی خەونم لێ تێک دەدا
ئەوەی ساڵم ناساڵ دەکا
ئەوەی ئێسکی گەلی برای خۆم و خەڵکم لا تاڵ دەکا
ئەوەی دەبێتە باعیزی دڵی من و جوانیی یارم
ئەوەی بەرەو قیبلەی ناحەق پێچی دەدا وشە و زارم

خێر لەماڵ و منداڵی خۆی قەت نەبینێ
لەسەر بەردی سەخرەتوڵڵا ڕۆژی حەشرێ
بەر لەعنەتی خودا کەوێ وەکوو شەیتانی لەعینێ
وەیلێ سەحەرە
شوکر دنیا بەخەبەرە...
کاک عبدالله:
پڕ بەتاسەی تینوویەکی ڕێی ئازادی ئەشکم بۆ تۆ
بەژمارەی زامی بەسوێی ئەم وڵاتە گوڵم بۆ تۆ
دڵم بۆ تۆ
لەمەجلیسی جاویدانا جێگەت دیارە
لێرە ئاوات هێشتا خەونە، خەونێکی زۆر قەدەغەیە
لەوێ جێ سوحبەتی یارە
منیش دڵم هەر زامدارە!!

***

بۆ نەوای(*) نۆبووک

دایکی ئەم خاکە چەند ساڵە لەژانایە؟
زۆری خایاند...
وتیان ژانی ئەم دایکەمان دوایی نایە!
دەستە و دۆعا، چوومە حوزووری خواوەند و
چۆکم دادا، وتم... خوایە
چاوی ڕەحمەتت بینایە
دەڵێن ئەگەر ژان قورس بێ چار دۆعایە
کە نیشتمان ژانی گەرمی کوژایەوە
بۆن و بەرامەی عەترینی بەهارێکمان لەو ساتەدا کرایەوە
لەژوور سەریا، دەستەونەزەر ڕاوەستابووم
موترفێکی ئێجگار نازار
وەک پەپوولە، چاوی جوانی لەخەوابوو
سەرم لادا، سبحان الله لەم جوانییە
بەری ئەم ژانە «نەوا» بوو

(*) نەوا: کچی صلاح ڕەشیدی هونەرمەندە

بەهرەوەرێک، (ئەمە) دەبێتە هاوسەری
تاجی بەختی لەسەرناوە
خوا خێوەتی بەختەوەریی
لەمێرغوزاری شیعریشدا، بۆ هەڵداوە
بەئاسمانی ژیانییەوە
ئەم پەرییە، چراخانێکی خواییبە و هەڵکراوە
لەچاو بەدوور... لەبەر چاوە
ئەم چرۆیە، هەر خۆی بووە بەخونچەگوڵ
شەماڵ دەمی بەخۆزگە بوو...
شنەی ئەویش لێی نەداوە
با ئەم شیعرەم ملوانکە بێ، بووکە نەوا
لە ملی کە وەکوو دۆعایەکی ڕەوا

***

(..........)

ئازیزەکەم خۆمن ئێستەش
دەست لەملانی خەیاڵم
هەر چاوەڕێی پێکی خەستی
چاوەکانتم
وەکوو بولبول هەر دەناڵم
تۆ گۆمێکی ئێجگار مەنگی
منیش چەمی تیژ و خوڕم
تۆ کچێکی نۆ دەقیت و
منیش کوڕم
وەکوو شالاوی ئاگر دێم
هەر لە گۆمی مەنگی تۆدا دەکوژێمەوە
ئەو بارانەم ئەگەر ساڵیش وشکایی بێ
هەورە بروسکەم تەقیوە
بەسەر تۆدا دەڕژێمەوە
ئەگەر دەڵێن دەوارێکی داخراوم
بەخوا بەخوا

گەر تۆ ببیت بەمیوانم
بۆ پێشوازیت ئەکرێمەوە
عومرم دەبێ بەهەزار ساڵ
سەری مەرگیش دەنێمەوە
کوا قەولەکەت، چاوەڕوانم
دەبا ئیتر نەیلێیمەوە!

***

بۆ گۆرانی

گەر جوانیی نەبێ دنیا (هەبا)یە
جوانیش ئەوەیە لە ئافرەتایە
خودا! بەئاگای لەهەست و نەستم،
من لە ئافرەتا تۆ ئەپەرستم
هەموو فەلسەفە و زانیاری و هونەر
گوڵێکە و ئافرەت داویەتی لەسەر
ئەوی ڕۆیشت و ئەوەیش ئەمێنێ
مەتەڵ و ئافرەت هەڵی ئەهێنێ
جەهەندم (نەکەی) دەم ئافرەتانە
بەهەشت (بەڵێنی) یەک خان و مانە
ئەو زوڵفە پەخشە ئەو چاوە مەستە
لوتکەی ئیلهام و پەیام و هەستە

***

بۆ کاک صلاح(*)

١٩٩٢/٧/٢٨

برام صلاح... ئەگەر دەنگی تۆم ببوایە
دڵی خۆمم پڕ کردایە.
ئاخۆ لەچەند لوتکەی شیعرا، ئاگری من هەڵگیرسایە
لەچەند خێڵی عاشقاندا، دەواری خۆم لێ هەڵدایە؟!

(*) کاک صلاح: هونەرمەند صلاح ڕەشیدە

برام صلاح... ئەگەر گەرووی تۆم هەبوایە
دەم خستە هێزی «بڕوایە» (*)
«لیمۆی» (**) خۆمم لەدەست دەگرت
هەردەم گوت و دەم گوتەوە. ئەگەر دنیاش بڕووخایە.

برام صلاح... ئەگەر سۆزی تۆم ببوایە
ئا، بەو خوایە
بەستەی خۆمم دەکرد بەمەی، دەم بەخشیوە
شوشەی دنیام لێ بشکایە

برام صلاح... چریکەی تۆ، هی من بوایە
جامی خۆمم پڕ کردایە
وەکو بولبول گوڵم دەکرد بەهێلانە و هیچ دوور نەبوو
لە تاریکستانی خەما، چرای نەوام(***) هەڵکردایە.

برام صلاح... ئەگەر منیش وەکو ئێوە دەنگم خوڕەی بهاتایە
دەبووم بەسەرچاوە و کانی
دەبووم بەمەولەوی و خانی
لەناو جامی مەقامێکا هەزار شیعرم بۆ دەهانی
شیعرم بووکێکی تۆراوە، گەرووی تۆ بوو بە باوانی

***

بۆ پێشەوا دوکتۆر قاسملۆ

١٩٨٩/٧/٢٠

کە تۆیان کوشت -دەستیان شکێ- دەیانزانی چاوی کوردی؟
دەیانزانی، تۆ قەندیلی، پیرەمەگروونی، هەڵگوردی؟
لەم دنیادا چ نەفامێ وا تێدەگات تۆ مردوویت؟!
دوژمن، دوژمنی داخ لەدڵ. چاوی کوێر و ئەستۆی وردی

(*) بڕوا: کوڕی هونەرمەندە.
(**) لیمۆ: هاوسەری هونەرمەند.
(***) نەوا: کچی هونەرمەند.

نەکورد گەلێکە بێ چاوە، نەکێوانیش هەڵدەکەنرێن
ئەی ڕابەری تێکۆشەران، تۆ ئیلهامی دەستوبردی
ڕۆژێک کە ئاڵای ئازادی ئاسۆی هیوا دەنەخشێنێ
دنیا هەمووی پێ دەزانێ ئەی قاسملۆ تۆ نەمردی
هۆ گەلی کورد بابی خەم و ستەم دیدە و زۆر لێ کراو
تۆ سیروانی کەف و کوڵی بوار نادەیت و بێ پردی
هۆ پێشەوا، هۆ قاسملۆ هۆ ڕابەرێکی هەڵکەوتوو
چەمێ ئەشکی شاعیرێکی ئەم میللەتەم بۆ هاوردی

***

لە شەهیدبوونی
دوکتور شەرەفکەندی و هاوڕێکانیدا

١٩٩٢/٩/١٨

بەتەنیا جێم مەهێڵن... ئەمشەو زریان دەمکوژێ
ئەمشەو مێژوو دەمکوژێ
ئەمشەو خەفەت لەناخەوە دەمهێنێ
ئەمشەو گریان سەرلەنوێ، دەروونم هەڵتەکێنێ
ئەمشەو مانگمان ئاوابوو
ئەمشەو ماڵی ئەندێشەم وەکو کاروانسەرا بوو
ئەوی دەهات، دەڕۆیی
ئەوی لێرە جێم دێڵێ سبەینێ نایبینمەوە
ئەمشەو هەر خۆم دەزانم من چەندێ بارگرانم
ئەمشەو قورسایی قەندیل بووە بە باری شانم
ئازاری ماندوو بوونم بوو بەپۆرکی ئێسقانم
بەتەنیا جێم مەهێڵن خەڵکە من زۆر بێ هەستم
خەڵکە ئەژنۆم شکاوە، بۆ دەست نادەنە دەستم؟!
بەتەنیا جێم مەهێڵن ئەمشەو کۆستم گرانە
ئەمشەو خەم و خەفەتم بەقەد گشت کوردستانە
ئەمشەو بەهاری شیعرم وشک و باران بڕانە

بەتەنیا جێم مەهێڵن، ئەمشەو هەر برا ڕۆمە
ئەمشەو گڕی شیوەنم میوانی خودی خۆمە!
خۆ فرمێسکم بەش ناکا خەڵکە خوڕێ لە ئەشکێ
خەڵکە دەستی هیمەتێ با شووشەی هزرم نەشکێ
«شەرەفکەندی» دەکوژرێت، زامی «قاسملۆ» سوێیە
خەڵکە ئەمن لە کوێدام، ئەم ئازارە لە کوێیە؟!

تیهەڵکێش: «بۆ پێشەوا دوکتور قاسملۆ»

کە تۆیان کوشت -دەستیان شکێ- دەیانزانی چاوی کوردی
دەیانزانی تۆ قەندیلی، پیرەمەگروونی، هەڵگوردی؟
لەم دنیادا چ نەفامێ وا تێدەگات تۆ مردوویت؟!
دوژمن، دوژمنی داخ لە دڵ، چاوی کوێر و ئەستۆی وردی
نە کورد گەلێکی بێ چاوە و نە کێوانیش هەڵدەکەنرێن
ئەی ڕابەری تێکۆشەران، تۆ ئیلهامی دەستوبردی
ڕۆژێک کە ئاڵای ئازادی ئاسۆی هیوا دەنەخشێنێ
دنیا هەمووی پێدەزانێ ئەی قاسملۆ تۆ نەمردی
هۆ گەلی کورد... بابی خەم و ستەمدیدە و زۆرلێکراو
تۆ سیروانی کەف و کوڵی بوار نادەیت و بێ پردی
هۆ پێشەوا، هۆ قاسملۆ، هۆ ڕابەرێکی هەڵکەوتوو
چەمی ئەشکی شاعیرێکی ئەم میللەتەم بۆ هاوردی
خەڵکە ئەمن شیوەنمە، خەڵکە ئەمن زاریمە
منم دەگریم وەک ژیان
منم دەگریم وەک ئینسان
خەڵکە برارۆ دەکەم، خەڵکە هەزار بۆ دەکەم
تەشتە قوڕێ دەگرمەوە، دیکەم
بەسەری خۆم دا
بەمێژووی کۆن و نومدا، بە عەجەم و بە ڕۆم دا

تێهەڵکێش:

وەهایان وت... مێژووی ئێمە گەمڕەی ڕیخی هەژارییە

گەمڕەی ڕیخی بێ بارییە
گەمڕەی ڕیخی جاشکۆیەکی ناچارییە
براکوژی و خوێنخوارییە
گەمڕەی شوێن پێی گەمژە کویخا و وردە ئەفەندیی شارییە
دەبا بشلێین سامالی ئەم کوردستانە
خوێنی گەشی شەهیدانە
بەئەستێرەی شەرەفکەندی شین و بێگەرد، درەخشانە
خەڵکە ئەشکم بەش ناکا، کوا فرمێسکتان لە تەکما
کوانێ زێڕتان لە حەکما؟
خەڵکە دەڕۆمە دواوە، دەچمە بن دەستی خواوە
مێژووتان ڕاپێچ دەکەم بەدوای خۆما دەیهێنم
لەپێش دەمیا دەوەستم
بەژمارەی شەهیدان پرس و هەناسەم پێیە
هەر کە سەری هەڵبڕی و پرسی ئا ئەمە کێیە؟
دەبمە زریان و هەڵچوون
دەبمە نزیک و ئاموون
دەڵێم کوانێ سنوورمان؟
کوا خوێنی خوێنی سوورمان؟
خاکمان بۆ هەر لێوە بێ؟
بۆ دەرفەتی ژیانمان دەمی ئەو چەند دێوە بێ؟
وەک مۆتەکەی ئێسک قورس، وەک لا دیوار
بەسەرمان داتەپیون
بێ داب و بێ تیۆرن
لەناو قەپی درنجا، دانێکی دەرپەڕیون
مەیتەری سوار و ناسوار جێگەی خۆیان نازانن
تەنها لە بەختی ئێمە کوێخای سەرووی شارانن!
«شەرەفکەندی» دەکوژرێ و شیوەنی قاسملۆیە
شیوەن شیوەن دەهێنێ
واقیع تیۆر دەشکێنێ
دەستم ناگاتە دوژمن دەدەم بەناوچاوانما

ئاگری سوور بەردەدەم بەتوێی زار و زامانما
بەکۆڵێتی باوانما
بەناو هێڵی چاوانما، بەخەونی هەرزەکاریی کوڕ و کچ و لاوانما
بەخودکاری دوو ڕوودا
بەدەفتەری پشوودا
بەسێ پێیی نارەوای بەزمی دووبەرەکیدا
ڕەمزی براکوژیمان
یا هەڵچوون و هەڵەشەی پیاوی دە جار پەشیمان
بەئاپۆڕای قەدەردا، بەتارمایی خەبەردا
بۆ هەر مەولای من دەکوژرێ، ئەی بۆ، خۆ منیش خواناسم
لەڕۆژنامەی خەم و خوێنا، ئەمن مانشێتی سەرباسم
ئەگەر ناوێکی موبارەک لە ئاریزی خەمم نەنێن،
دەچمە سەر لووتکەی غەزەب و بانگی «أنا الحق»ێ دەدەم
لەبەردەمی زاتی خوادا کۆڵی ملکەچی خۆم دەخەم
دەبا ئەویش خۆی شایەتبێ کە منیش هەم، کە منیش هەم
خەڵکە گریانم گەرمە، خەڵکە بێ دەنگی شەرمە
ئەوەی «شەرەفکەندی» کوشت... خۆی، کتێبی، ڕابەری
خۆی و ئەندێشەو هزری، خۆی و بەیان و شامی
خۆی و ئەندێشەی و زامی
کلاشە و دەیکاتە پێی هەژارێکی سابلاخی،
جوتیارێکی گەلواخی.
کوردیش، فیزە مەینەتە، وەک من چرا کز ناکا
ئەمشەو ڕێگە گوم نابێ
باوەڕمان خۆرێک نییە...
سفیدەمان هەڵبێت و ئێوارەمان ئاوابێ!

***

سروودی شەهیدان

ئێمە بۆ شەهید چی بڵێین چاکە؟
کێ وەکو شەهید بێ خەوش و پاکە؟!

کەسێک بتوانێت گیانی ببەخشێت
ڕەوایە مێژوو هەر بەو بنەخشێت
هۆ شەهیدەکان، سەروەرن ئێوە
لەڕێی خەباتا ڕابەرن ئێوە
هۆ شەهیدەکان خاکتان پیرۆزە
گوڵی مەزارتان مژدەی نەورۆزە
وەکو باوەڕمان ئێوەش مەبەستن
ئێوە پەیامی ئاخێز و هەستن
لە کۆڕی عەشقی گیانبازەکانا
لە سۆز و نۆتەی ئاوازەکانا...
ئێوەن شابەیتی نێوچامەی ژیان
مژدەی شەفەق و ئاسۆی بەربەیان
ئا لەو ڕۆژەوە ئێمە دیمانن
سۆزی سروودی ئەبەدیمانن

***

بۆ یادی پەنجا ساڵەی حیزبی دیموکراتی کوردستان – ئێران

دەستەو نەزەر وەکوو دەروێش لەم ئاستانە ڕاوەستاوم
یادێکی زۆر پیرۆزیشم کردووە بەنووری پێش چاوم
پەنجا مۆمە لەچلچرای چوارچرادا هەڵکراوە
درەختێکە پەنجا گوڵی بەشکۆفەی لە خۆ داوە
ئەم درەختە لەناو زێدی ئێمە دایە و سەقامگیرە
ناوی لەسەر زاری کوردان هەر خۆی نییەت و تەکبیرە
لەم یادەدا وا باوەڕێک دەدا لە دەرگای دڵی من
بە گەردەلوولی ئەم دنیا، ئەم درەختە نایێت لەبن
پەنجا مۆمت داگیرساوە، پەنجا هەزار سڵاو لەتۆ
چیای بەرزی گەردن کەشی، داوێن سەوزی خاوەن شکۆ
من دەروێشم، دەروێشێکی ئەوینداری ئەم یادەتم

ئەمن مەستم، مەستێکی وا، هەواداری ئەم بادەتم
ئەتۆ قاڵ بووی ئەو بۆتەیەی مێژووکردی بەپێوەرت
باڵات گوڵاو پەرژێن کرا، بەبۆی شەهیدی ڕابەرت
ئەو بوراقە بەپڕتاوەی تۆ وای لەسەر پشتی بەرزی
لە -سدرة المنتهی-وە پەیامی دا کە تۆ فەرزی
ئەسپەشێکەت لە تاو دایە، تەوێڵ مارۆ گەردن شاخە
مێژوو! لە ڕێی ئەم تاوەدا، وەرە بەرماڵی خۆت ڕاخە
ئەو سوارانەی ئەم مەیدانە دەهێنن و دەبەنەوە
ئەو بەختەمان کە خەوتبوو ئەمان چاوی دەکەنەوە.
* پێش پەنجا ساڵ، ڕۆژگارێک بوو، ئێمەی کوردی هێنایە کوڵ
خەم و ئەندێشە و ئاواتمان پێچابووە نێو ناخی دڵ
بەحەرفەکانی پێشەوا، تەقینەوە و سەرپەڵە بوو
لە کوردستانی کێڵگەدا بەرهەم حیزبێکی کەڵە بوو
بەیداخ ئێرانی ئازاد و خۆموختاریی کوردستان بوو
ئاهەنگ زەنگی نوێی مێژوو بوو، داستانێکی سەر داستان بوو
لەگوێماندا دەزرینگێتەوە سروودی ئەی ڕەقیبی کورد
بانگی هیوا و ئامانجی ڕوون، هەڵسانێکی بەدەستوبرد
ئەی حیزبەکەی قاضی نەمر، نیشتمانی گیان بەختەکان
داڵدەی هەموو خەونەکانی وەرزی زریانە سەختەکان
تۆ سارییەی یەکەم ئاڵای دەستەڵاتی ئەم گەلە بووی
کە دروێنەی نوخشەمان کرد خەرمانانی ئەو حەلە بووی

* پەنجا ساڵە زریان دێت و تۆفانێکی لەگەڵدایە
پەنجا ساڵە دوژمنانت هەر تۆڵەیان لە دڵدایە
چۆن دەبێ کورد قوتابخانەی تێکۆشانێ بنیاد بنێ؟
چلۆن خۆزگە و ئاواتی کورد بەداری خۆڕا هەڵزنێ؟
کورد و حیزب و پێشەوای بێ! ئەمە کەی باسی ڕەوایە؟
کورد کەی مرۆڤە، کەی خاکە، ئەرێ کەی بەندەی خودایە؟!
پەنجا ساڵە تۆ ئەم شەختە دەدەیتە بەر تینی هەتاو
دوژمنانیش ئەم بالۆرە دەکەن بە بەستەی دوای شەراو!

پەنجا ساڵە، تۆ هەر مەزرای خوێنی شەهیدانی سووریت
نامەی ڕەوات لە دەستایە و خۆت بادەکەی خۆش مرووریت
پەنجا ساڵە حەبیبەی تۆ کوردستانی خۆموختارە
تۆ هەر هەتوان دەگریتەوە و جەستەی مێژوویش بریندارە!
زیندانەکانی ئێرانی سایە قورس و ئێسک گران
چەندین سواری شێ سواری تۆ لە نێویاندا لەدار دران؟
تۆ تۆرەمەی کەسانێکی ئاشتیخواز و هەواداری
دوژمن هەر ژیلە و شەختەبوو تۆش هەر هەمیشە بەهاری
پەنجا هەزار جار فیدات بم کە سەنگەرت مەردانەیە
نەواری گشت نامەکانت توێی ئەو هەموو هەردانەیە
تۆ ئاشتی بووی دوژمن ئاگر، تۆ قەڵا بووی دوژمن بەڵا
تۆ ئارام و خۆڕاگر بووی دوژمن باوکەڕۆی دوای سەڵا

* پەنجا ساڵە لە سەنگەرای تۆوی ترست نەچاندووە
نەبەردەکانیش شایەتن، کە تۆ مەرگت بەزاندووە
پەنجا ساڵە دەنگ دلێری و سەنگەر، لەدوند و دۆڵایە
پشتێنت لێ نەکردەوە و خەمی کوردت لە کۆڵایە
پەنجا ساڵە تۆ هەر دێیت و دوژمن دەگۆڕێت و دەڕوا
وەکوو سەگی زام تێکراو گەدە و گیپاڵی خۆی دەخوا!
لە زەلکاوی کورسی و مێزا ڕیشی بابیشی تێناوە
تۆش ئایندەی سەرفرازیی گەلی کوردت لەپێش چاوە

* ئاخوون... لە لەوحەی مەحفوزا چتان لە ئێمە خوێندەوە؟
ئێوە لە کەربەلای خوێنا چتان بۆ ئێمە چێندەوە؟!
بۆ نایەڵن ئێمەش بۆ خوا، نوێژی خۆمانە دابەستین؟
بۆ نایەڵن لە مزگەوتی ئازادانا ڕیز ڕاوەستین؟
ڕێگەمان دەن پەرچەمی خەم بکەین بەپەرچەمی شادی
سروودی خۆ بڵێینەوە بەئاوازی نوێی ئازادی
ئەوسا دنیا بەشایەت بێ ئاگر دەنێینە ئەولاوە
پێشمەرگەمان لەسەنگەرا گوڵی سپی لەخۆ داوە
خەڵکە خۆ کوردیش مرۆڤە، زێد و ئاوی ئاشکرایە

تاکەی لەبن ڕیشی دەنێن شوعلەی ئەم مافە ڕەوایە؟
من دەروێشی ئاستانەکەی پێشەواتم، ڕابەرمانی
ڕۆژێک تەخت و بەختێکمان بوو، شاگوڵی تاجی سەرمانی
لە نەزەرگەی -قاسملۆ-دا جامی عەشقت دەخۆمەوە
بەبۆی عەتری شەرەفکەندی گڕەی ناخم دەشۆمەوە
من و تۆ وەک ئاوی ڕوون و بادەی دەستی عاشقانین
لەیەکدیدا تواینەوە و ئێمەش بەشێکین لەوانین
ئەی سەرچاوە دڵ گەرمەکەی، ئاو فێنک و سایە بڵاو
لە بازێڕی ئومێدماندا تۆ نرخیت و شیعریش دراو
* ئەی چامەکەم، کەی شایستەی بەزمی ئەم یادە پیرۆزەی؟
کەی تۆ مەشخەڵی لایەقی ئەم نۆ بەهار و نەورۆزەی؟
تۆ وەکوو پەیک سۆزی دڵم تا چوار چرا بخە سەر باڵ
بەپیرۆزبی ئەم یادەوە لەنوێ بێمەوە گڕوگاڵ

***

ئاغام ئاخوون

ئاغام ئاخوون ئەی زێوانی شەرع و ئایین
کێ پێی وتی ئێمەی کوردگەل چەندێ قورسین و چەند بایین؟
ئا... ڕاوەستە، کام یاسایە، کام ئاینە ڕێی پێ داوی.
لە کاروباری گەلان دا، ڕیشی خۆتی، تێ بهاوی؟
کورد مرۆڤە، کورد ئیسلامە، کورد خاوەنی خاک و ئاوە
ئاغام ئاخوون! ئێسکت قورسە، ئادەی بچۆرە ئەو لاوە
ئاغام ئاخوون!... شاری کۆیە نە نەجەفە و نە کەربەلا
بۆچی ملت پێوە ناوە، وەک حوشتری بۆ حەلوەلا
ڕاستە ملهوڕیی و گومڕاییت ئەوا لە سنوور دەرچووە
تەماعی چاوی چاوبرسیت لە گیانی ئێمە بەربووە
ئاگات لێیە تۆ مەنفور و قێزەونی، تۆ دوژمنی
ئاپۆرایەکی شێواو و دییاردەی بێ سەروبنی
سوێندمان، بەقازی و قاسملۆ، شەرەفکەندی و شەهیدانە
سوێندمان بەخاکی گوڵگوونی سەرانسەری کوردستانە

ئێوە دەبێ هەر ڕسوابن، ئێمەش دەگەینە ئاواتێ
دەستی داگیرکەری زۆردار بەهیچ جۆرێکی نەیگاتێ
بەرەو دواوە، بەرەو دواوە، بەرەو دواوە بۆ هەڵدێرتان
بۆ کولخەکەی بێ دەلاقە و بۆ توونەکەی دیدە کوێرتان
ئەی دوژمنانی ئەم گەلە، لە شۆڕشەکەی کاوەوە
لەعنەت لە پێشوازیتانە لەم ناوەوە و لەو لاوەوە
ئاوی «حەمامۆک» زەققوومە گەرووتان دادەڕزێنێ
لە سیفری خوێناویتانا کرمی نەفرەتیش هەڵدێنێ
سنە و سەقز و مەهاباد، دەبن بەدۆزەخی گیانت
وەکوو ئاگری قودرەتیش بەردەبنە ڕیشی پانت
مێژوو، ئەمڕۆ شاهیدێکە خەجاڵەت بوون تۆمار دەکا
ناوی هەموو زۆردارەکان، لە گۆڕیشا بێزار دەکا
بەر لەعنەتی خودا کەون، بەر نەفرەتی دنیا کەون
کە باسی ئەژدەهاک کرا، ئێوە هەون، ئێوە هەون

***

شیعر

١٩٩٤/٢/٢٤

شیعرت دەوێ لەمن، شیعرێک کە شایانی جوانیی تۆ بێ
دەنگ و ڕەنگی ئەم عەشقەبێ، نەک شیوەن و باوکەڕۆ بێ
جا شیعری وا لەکوێ بێنم، کوێ بگەڕێم بەدوای ئەوا
مەگەر خودا پێم ببەخشێ، کاتێ دەنووم شەو لەخەوا
کە ناتوانم شیعرێک بڵێم، پێشکەشتی کەم بەمیوانی
ئەی چی بڵێم، ئەگەر نەڵێم: وەی باوکەڕۆ کە تۆ جوانی
ئەی بەرخۆڵە خرپنەکە، ئەی جوانترین شیعری خووا
عەشق گوڵە وەنەوشە بوو لەناو سۆزی دڵما ڕووا
خۆ ناتوانم تێر تەماشای گەلاوێژی چاوت بکەم
ئیتر چۆن لەسایەی تۆدا کۆڵ و باری شیعرم بخەم؟
یاخوا خامەم خەجاڵەت بێ، با خەیاڵم سەر هەڵگرێ
شەیتانی شیعر و ئەندێشەم لە کۆڵانا بەر پەڵ درێ

ئەوسا داوی بسکی خاوت توند بئاڵێ لەگەردنم
نەیکەیتەوە دەخیلت بم، تا شادم دەبم بەمردنم
***

شنە

١٩٩٥/١٠/١٠

شنەی تۆیە هەڵم دەگرێ و
بەرەو لوتکەی کەلان دەکشێم
دەبمە ماکیاجی ڕووی ئاسمان
ئیتر وەکوو گەواڵەهەور شێوە دەگرم
دەبم بەکێو
دەبم بەدێو
دەبم بەدار، دەبم بەباخ
دەبمە ئاسۆی پەمەیی ڕەنگ،
دەبم بەشاخ
کاتێ خڕم دەکەیتەوە،
وا دەزانم لێم بێزاری...
دەبمە باران،
بۆ ئاوڕشێنی ئازار و خەمی شاران!
***

لۆ(١)

١٩٩٥/١٠/١٠

هەریەکە بۆ خۆی لۆیەک بوو
ئەمێستە داومان یەک لۆیە
کاتێک چاویان دەبڕنە تۆ
گیانی منە دەی کرۆژن،
کە دێن شیعرم دەخوێننەوە
قەپیان لەسەر لێوی تۆیە!
لەم گێژاوە بێ پەیەدا
وشەی (من) ڕوخساری (تۆ)یە!
***

(١) لۆ: تاڵ، داو

بۆ هاوڕێی سەرکردە «تۆما تۆماس»ی نەمر

١٩٩٦/١٠/١٦

هاوڕێی گەورەم، تۆما تۆماس
ئەی ئەو چرای ساڵەهایە
لەگێژاودا لەبەر لوورەی باوبۆراندا
تۆ دەسووتێیت
نیشتمانت لێ بوو بەخەو
دەرووی هەموو ڕێگەکانت پڕ بوو لەشەو
چەندی وەک تۆ ئەو ئاواتەی بردە نێو گڵ
دەست لەملی ئازادی کا
شەوێک چاوی لەسەر دڵی زێدی بابی
بێ خەم بنوێت
لەناو خەندەی لێوی خەونی منداڵێکدا
وەکوو نەمام ساتێ بڕوێت
هاوڕێی گەورەم، هەزار نەفرەت لەم ڕۆژگارە
بۆ هەر ئێوە بوون بەڕازی شەوانی خەم؟
بۆ هەر ئێوە لە دەروونی زۆرداراندا بوون بەخەنجەر؟
بۆ هەر ئێوە لەمەینەتی حەقیقەتدا بوون بەخەبەر؟
بۆ هەر ئێوە دوورەوڵات و بێ لانەن؟
بۆ هەر ئێوە یاد و مێژوون؟
بۆ هەر ئێوە لەگەڵ هەموو کارەساتێ هەر ڕووبەڕوون؟
بۆچی ڕۆژگار هەر شکستی ئێوەی وەها لا تۆمارە؟
بۆچی ساڵی خەمی ئێوە پەنجا ساڵە بێ بەهارە؟
هاوڕێم کۆچت وەکو تیرێ، دڵ و دەروونمی پێکاوە
چاوم چلۆسکی فرمێسکی سوور و سوێری تیا شکاوە
هاوڕێم ئاخۆ کەی بێ منیش
جامی ئەم سوێیە هەڵبدەم
دەست لەیەخەی خەونی خۆشی شیعر و باوەڕم بەربدەم؟
ئاخۆ تاکەی

نیشتمانم هەروا کێڵگەی
فرمێسک و خوێن و ئێسقان بێ؟
ڕۆژی لێڵ و شەوی دەیجوور
یاکێلی گۆڕی وەلی بێ
یاخود گڵکۆی شەمی بێ نازی شارەزوور!

***

ئاخۆ؟

ئاخۆ لەنێو مەمکانتا چەند چاوی شێت باڵ شکاون؟
لەشەپۆلی قژی خاوتا چەند هەناسەی
سارد و گەرم وەکوو خۆزگەی من تاساون؟
ئاخۆ بەتاڤگەی ڕۆشنتا ڕێچکەی خەونە تامەزرۆکان
تا کوێ دەڕوا؟
گوڵستانی بەرگەردنت هەنگی کامە هەنگەژاڵە
شیلەی دەخوا؟
ئاخۆ لەعارەقەی هەنیەت کێ پێکی خۆی قومە قومە لێوان دەکات؟
لە میحرابی برۆکانتا، کە شەو داهات، لەو مەستانە
کامیان نوێژی شێوان دەکات؟
کە ئاوێستای ڕووت کردەوە تەفسیرکاران خڕبوونەوە
کێ ئایەتی ڕوومەتی تۆ
لە ئەلفەوە هەتاکوو یێ لەبەردەکا؟
کاتێ نهێنی جوانیی تۆ وەکوو سیحرێکی داخراو
دەبێ بەخەمی شاعیران
کام (گۆران)ە بەختەوەرە و
تاجی، وەها شانازییەک لەسەر دەکا؟
پێم داوەتە دەستی ڕێیەک، ڕەنگە بۆ لێژگەم ڕاکێشێ و
دەرفەت نەبێ و نەیێمەوە
هەر هیچ نەبێ لەناو گۆپکەی ئاڵی لێوتا با ئەستێرەی ماچێکی خۆم جێبهێڵم
ئەمە خوایە بەڵکوو سبەی، شەو ڕەویەوە، لەنوێ لەوێ هەڵبێمەوە
یا ڕێگەم دە، با نەوسی خۆم بەمووشەکی دوورهاوێژی

حەز و ئاوات بەرەو ئامێزت هەڵبدەم
من لەوێوە وەکوو ڕەجمی شەیتان بکەم
نەوس کوژەکان بەرپەڵ بدەم.

***

کۆشک

١٩٩٦/٧/١٢

تۆ لە دڵما سەقامگیری
ویستم بەقاڵبی دڵم شیعرێک بڵێم،
بیکەم بەکۆشکێ بۆ ئێوە
هەر وێنەیەک کە، شکم برد...
هەرچی پەیڤێک کە دەمناسی
هەر هەموویم، بەئەشک و خەندە گرتەوە
کۆشکی چامەم بەرز کردەوە
کەچی ئەفسوس بەباڵای تۆ کورتی هێنا
شایانی تەختی تۆ نەبوو
خەریک بوون بم شکێننەوە!
بۆیە هاوارم کرد: تەوبە! هەر لە دڵما بمێننەوە!

***

چاوبزان

١٩٩٦/٧/١٢

لە نیوەڕۆی چاوبزاندا هەر خۆم بەکۆڵ و بارمەوە
وەکوو سایەی دارە گەورە گۆپکەی سینەت دەشارمەوە
کە تۆفانی حەزی خەڵکی ڕووباری شێتی بۆت هەڵبەست
منیش وەک چنگی سوخمەکەت هەردوو مەمەت دەگرمە دەست
هۆ شێتۆکە من دەزانم چاونەترسی و لە خۆت بایی
بۆچی وەکوو نەرمەباران ڕووت کردە شاری وشکایی
پێم بڵێ چۆن من نەیێڵم (نەیار) لێوی خۆی تەڕ بکا
روحم ببێ بەگەردەلوول بڵێی بتوانێ شەڕ بکا؟